Lutherrózsa

A Tatai Evangélikus Egyházközség hírlevele, amely az információáramlást és a lelkiséget kívánja segíteni. Alapítva Urunk 1992. esztendejének adventjében.
Kapják a gyülekezet tagjai, Tata vonzáskörzetének evangélikussága és az érdeklődők. *Megjelenés:* **minden hónap első vasárnapján.**
Kiadó/Szerkesztő: ***Franko Mátyás*** tatai evangélikus lelkész Tel./Fax: **34-588-065**
Drótpostacím: **frankom962@gmail.com** Virtuális újságunk elérhetősége:**http://tata.lutheran.hu**

XXIX. évfolyam
Hírlevél
2020. Ősz

Újratervezés?

Gyanítom, hogy az elmúlt hónapokban a covid-leállások közepette mindenkinek volt elég ideje – hogy türelme, lehetősége is volt-e azt nem tudom –, hogy átgondolja az életének fontos területeit. Volt, aki most döbbent csak rá, mennyi időt vette el a családjától, volt aki végre fontossági sorrendet tudott felállítani magának, mások megtanulták az internetet ügyesebben kezelni, s persze bőven akadtak olyanok is, akik az időt – amit kényszerűen rájuk mért a Gondviselés – végül semmi tartalmasra nem használták fel.

Krízis van. Illetve mindig is volt, s bizonnyal lesz is mindig, melyek hullámai új területekre sodorják az embereket, ahol új kihívásoknak kell megfelelni és az is a krízis sajátja, hogy mindig vannak áldozatok is.

Szakmai közhely a pszichológiában, hogy minden krízis egyben a változás és a változtatás lehetősége is, ami választás nélkül nem megy, dönteni kell a körülmények útkereszteződésében, hogy merre induljon tovább az ember.

„Járt utat a járatlanért el ne hagyd!”

Ki ne ismerné ezt a közmondást, mely arra figyelmeztet, jól gondold meg, melyik útra lépsz, mert a választásodnak a következményeit viselned kell!

Csak idő kérdése, mígnem egyszer rádöbbennek az emberek, Isten teremtett rendje nem az, hogy egymás fölé rendeltként, hanem egymás mellé, egymásért küzdőknek teremtett lények vagyunk. Ilyenkor vannak a történelemben a nagy változások, s lépünk egyet előre, hogy aztán az élet új színpadán, új jelmezekben, újabb koreográfiával előadjuk a régi darabot... Aztán – jobb esetben – megint okulunk belőle egy kicsit... Vajha egyszer eljutunk a végső katarzisig is?

Rettegő világban élünk

Ki az atombombától, a háborútól, ki az AIDS-től, ki az aktuális vírusoktól, s a világ nagyobbik része a pénztelenségtől fél. A félelem aztán bizalmatlanságot szül, az pedig melegágya lesz minden bűnnek. *Az Istentől mégis kevesen félnek...* csak amikor mezítelenül ki kell lépni ebből a világból, (mert így is jöttünk bele) amikor hátra kell hagyni *mindenkit* és *mindent*, akkor retten meg az ember, úgy „istenigazából”. *Luther Márton* alapgondolata (a Kiskáté Tízparancsolat-magyarázatai kezdődnek így), hogy ti. az *„Istent félnünk és szeretnünk kell”* tehát mély igazságot hordoz. Ha nem féljük az Istent, ha nem ismerjük el az Ő uralmát, akkor más fog uralkodni az életünkben: nagyratartott eszünk vagy éppen vagyonkánk... Nem csoda, ha az ember idővel retteg, hiszen lelke mélyén minden ember kimondatlanul is érzi az isteni igazságot: *egyszer minden elmúlik...* Az elmúlás rideg valósága emeli igazi magasságokba életünk tétjét.

Istent nem vesszük elég komolyan...

Isten játszani akarja velünk az „élet játékát”, mi pedig ahelyett hogy önfeledten játszanánk azt, „istent-játszunk”. Sokszor gondoljuk sorsunk fura alakulásában, hogy az ÚRIsten játszadozik velünk szeszélyes akarása szerint – jóllehet Ő *nem* ember, hanem Isten(!) – pedig csak egyszerűen betartatja a „játékszabályait”: *okokozat, hatás-ellenhatás, bűn-büntetés...* Ezért olykor élet-halál kérdéssé teszi/feszíti döntéseinket, hogy megtanuljuk mi a jó és mi a rossz. Engedi, hogy csaljunk, de nem engedi, hogy az következmények nélkül maradjon. *Örök evangéliuma, hogy van újrakezdés, újratervezés.* Amit elrontottunk, az kijavítható, ami elszakadt, az összeköthető, de ez *csak Istennel együtt* lehetséges! Egyedül nem megy, egyedül elesünk, összeroppanunk terheink alatt.

Mintha mi sem történt volna?

Amikor Isten szava az ágostonrendi Márton testvér szívébe költözött, akkor *krízis*be (gör. *kritész/ítélő*) került önmagával, a pápával (vagyis a világgal!) és el kellett gondolkodnia Isten akaratáról. Martin doktor a lelkiismeretére hallgatott, mert híres kijelentését *„Itt állok, másként nem tehetek!”* így vezette fel: *„Nem jó az embernek, ha lelkiismerete ellen cselekszik!”* Luther józansága, evangéliumi hite *nem* az emberi törvényt – pápai átok-bulla...ezt szorítja öklében, lásd a képet! – tette meg élete átrendezőjének, hanem Krisztus kegyelmét!

Különös kort élünk most, óriásit változik az embervilág, de *Isten életet védő törvénye változatlan.* A pandémiás időkben is. Ezért – ha élni és nem csak túlélni akarjuk az Életet – *nem folytathatjuk ott, ahol abbahagytuk* – változ(tat)nunk kell. Isten azért engedi meg a krízist, hogy tanuljunk belőle, s emelődjünk, hiszen csak ezután tudunk emelni másokat is! Jó lenne, ha végre élni tudnánk a lehetőséggel... *fm*

Kedves Testvéreim!

Örömmel és reménységgel vegyes aggodalommal jelentkezem *Lutherrózsánk* 29. évfolyamának (jövőre jubilálunk!) őszi, *reformáció-havi* számával. Örömöm alapja, hogy ha mérsékelt ritmusban és különleges formában is, de voltak nyári alkalmaink. Egy gyülekezeti újság akkor tölti be funkcióját, ha van miről tudósítani a helyi, „házon-belüli" eseményekről is, egyszóval: ha *van hitélet*.

A járvány(vész)helyzet bizony alaposan átírta a 2020. esztendő egyházi programjait sajnos minden felekezetnél és gyakorlatilag minden gyülekezetben. Senki nem gondolta volna, hogy békeidőben, vallásszabadságban, felekezetközi viharoktól – bizony voltak ilyenek az egyháztörténelemben nem egyszer(!) – mentes időben maradnak el istentiszteletek, hittantáborok, ahogyan elmaradtak esküvők is igen nagy számmal. Reméljük, a következő esztendőben jobb (pandémia-mentes!) időket élhetünk meg, s javul a „helyzet" gyülekezeti életünkben.

Jelentem, hogy hittanóráimat (heti 10 órában) a Tatai Református Gimnáziumban elkezdtem tartani, de nagyon hamar, „digitális üzemmódba" kellett kapcsolnom nekem is.

Jelentem, hogy istentiszteletet tartunk minden vasárnap – a szokásos egészségügyi előírások szerint – de a résztvevők száma érezhetően, (mintegy felére) csökkent. Szinte majdnem mindenki legalább egyszer el tudott jönni az elmúlt 8-10 hétben, de vannak olyanok, akiket nagyon rég nem láttam, legfeljebb csak telefonbeszélgetésben, email-váltásokban „találkoztunk".

Októbertől szeretném a NikA-alkalmakat (csütörtöki bibliaóra) folytatni, de ezt presbitériumi döntéstől ill. az aktuális pandémiás helyzettől tesszük függővé. *Reformáció-heti* alkalmainkat **október 29-30-31. – 18 órai kezdettel** gondoltuk megtartani – ehhez majd szórólapok készülnek.

Végezetül: az elmúlt hónapokban (is) sokat gondolkodtam Egyházunk, gyülekezetünk jövőjéről... Az Isten legnagyobb ajándéka az életben az építő találkozások, s igen szeretném, ha Mindannyian ezeket még gyakrabban átélhetnénk a jövőben!

Erős vár a mi Istenünk!

Rövid-hírek

Június 28-án délelőtt *Tatán* a *Gottwald Hotel* adott otthont a *„Magyarok Kenyere"* – megyei búzagyűjtő ünnepségnek, amelyet idén már hatodik alkalommal rendeztek meg. A *„Magyarok Kenyere – 15 millió búzaszem"* program a magyar gazdatársadalom önzetlen, segítő szándékú összefogása. Az egész éven átívelő programban Magyarország teljes területéről és a *Kárpát-medence* magyarlakta településeiről ajánlanak fel búzát a gazdálkodók a rászoruló magyar gyermekeket segítő szervezeteknek – határainkon innen és túl. Az ünnepi beszédek és a termény átadás-átvétele után *Farkas Balázs* református lelkipásztor mondott áldást, majd *Frankó Mátyás* evangélikus lelkész és *Varga Gábor* atya szentelték meg a terményt és az új kenyeret.

Fotó: Zantleitner Ingrid / 24 Óra

Fotó: Zantleitner Ingrid / 24 Óra

Fotó: Zantleitner Ingrid / 24 Óra

Fotó: Zantleitner Ingrid / 24 Óra

Augusztus 1-én *Zöldhegyi Valter* (ev.) és *Szabó Aletta* házasságukra Isten áldását kérték. (Az esketési szertartást a Gottwald Hotel kertjében tartottam.) Az ifjú párra Isten túlcsorduló kegyelmét, gazdag áldását kívánjuk és kérjük!

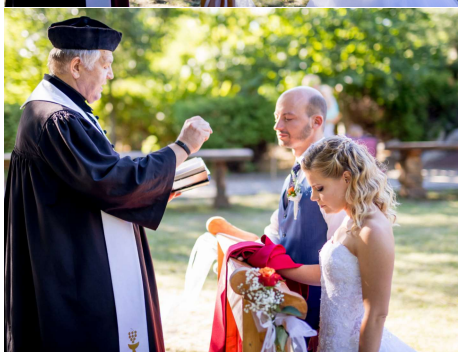

Augusztus 8-án kistemplomunkban *Csete András* gépészmérnök és *Schütz Irén* közgazdász Isten előtt házasságot kötöttek. A meghatóan szép alkalmon, a szűk családdal együtt 50 éves házasságukért is hálát adtunk.

Fotó: frankom

Fotó: frankom

Augusztus 8-án a Kocsi úti református templomban *Labossa Lajos Tamás* (ev.) és *Dimond Lilla* (ref.) testvéreink Isten előtt örök hűséget fogadtak egymásnak. Az esketési szolgálatot *Gregersen-Labossa György* evangélikus lelkész végezte. Hordozzuk őket is imádságban!

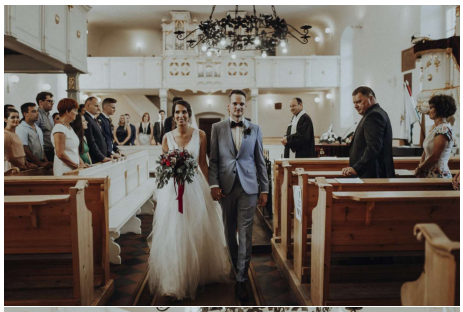

Fotó: kisdavid

Fotó: kisdavid

Fotó: kisdavid

Fotó: kisdavid

Augusztus 9-én kistemplomunkban istentiszteletünk keretében *Farkas Milán* kistestvérünk – *Farkas Tibor* és *Zentai Zita Linda* (ev.) és *Berendi István* (ev.) keresztgyermeke – a keresztség szentségében részesült. Isten gondviselő jósága kísérje őt és egész családját!

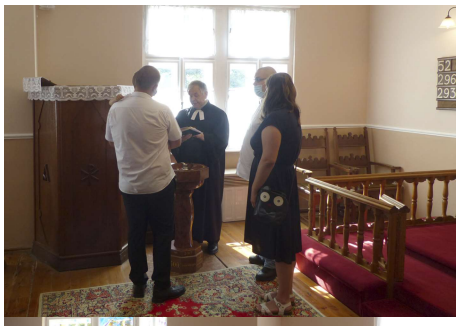

Augusztus 20-iki városi ünnepség keretében szokásos ökumenikus kenyérszentelésen vettem részt.

Fotó: domokosattila

Fotó: domokosattila

Fotó: domokosattila

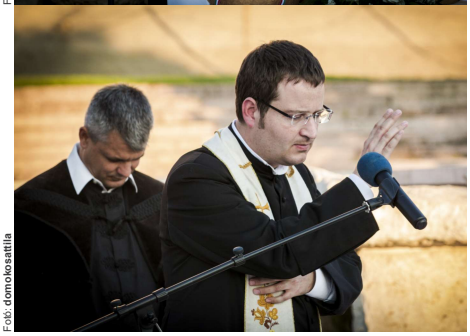

Fotó: domokosattila

Szeptember 3-án a Kocsi úti református templomban *Jóczik Gábor* (ref.) és *Kőszeghy Bernadett* (ev.) Isten előtt házasságot kötöttek. Az esketési szolgálatot *Keczkó Pál* evangélikus lelkész végezte.

Szeptember 4-én a *sopronnémeti temetőben* elkísértük utolsó földi útjára *Béres László* evangélikus lelkészt. 31 éves szolgálat után 56 éves korában szólította magához őt az ÚRIsten. Lacit jól ismerték gyülekezetünkben, hiszen számos alkalommal fordított nekünk, amikor finn testvéreink meglátogattak minket. A vasárnapi istentiszteleten, a záró oltári szolgálat imádságában megemlékeztünk róla, s a gyászolókról. (Megemlékezésem volt kollégámról, barátomról a 11. oldalon olvasható.)

Szeptember 5-én a Kocsi úti református templomban *Veres Ádám* (ev.) és *Vancsai Lilla* (ev.) testvéreink Isten előtt örök hűséget fogadtak egymásnak. A szolgálatot a tatai evangélikus lelkész (frankom) végezte. Isten megtartó kegyelme és gazdag áldása kísérje őket közös életútjukon!

Fotó: Boncz László Áron

Fotó: Boncz László Áron

Fotó: Stumpf Kata

Rövid-hírek folytatása a **20**. oldalon!

Áldások fonódása…

„Réges-régen, amikor egy evangélikus lelkész szívinfarktusa egy család történetén csavarintott egy nagyot…“

Foto: beluzsararchív

Olykor terhekkel megrakott a lelkészi szolgálat, a lelkészcsaládé pedig méginkább az. Nehéz „iga” ez, de Krisztus URunk azt mondja, mégis gyönyörűséges… S valóban, mert vannak benne örömes szakaszok is, amikor az ÚR egy ideig leveszi rólunk terheinket, s felszabadultságunkban különös távlatokat láthatunk meg. Ilyen különleges alkalom az, amikor a lelkész (kívülállóként!) generációkon átívelően bepillantást nyerhet az ÚRIsten gondviselő jóságába egy-egy család sorsának alakulásában. Ez a mostani családtörténeti „múltidézés” – köszönhetően Dr. Sümegi Mártának és a Beluzsár-családnak, akik rendszeresen megfordulnak a mi tatai gyülekezetünkben is – komoly megerősítésemre szolgált tavaszi szívinfarktusom után: lám, a Jólsten a rosszból is hozhat elő jót. Már akkor, a kórházi ágyon fekve, Márta email-ét olvasva elhatároztam, ezt a meghatóan kedves történetet érdemes lenne megörökíteni az utókornak a Lutherrózsa hasábjain is. Így ültünk le beszélgetni, hogy a visszatekintés közös örömében töltekezzünk, s erőt merítsünk az ÚRIsten előrelátó kegyelméből.

Hogyan is kezdődött?

Úgy alakult, hogy anyai nagyapám: *Németh Géza csikvándi lelkész* éppen édesanyám középiskolai ballagásának reggelén kapott szívinfarktust. Mivel a család a ballagás napját és az azt követő időszakot nagypapával töltötte *Pápán* a kórházban, édesanyámat *Győrbe* a ballagására egy idős falubeli néni, a gyülekezet egyik tagja kísérte el, majd egyedül, családi háttér nélkül csinálta végig az érettségi vizsgákat.

Édesanyámnak azon a nyáron már megérkezett a vízuma: *Portugáliába, Fatimába* utazott volna, ahova egy *Csikvándr*ól elszármazott, katolikus pappá lett családi jóbarát: *P. Kondor Lajos* várta. Mivel édesanyám a nagyszüleim ötödik, kései lánykája volt (a két elsőszülött pár órát élt, nagynéném jóval idősebbek, nagyapám pedig 42 éves volt, vagyis akkoriban idősnek számított, mikor anyukám született), a legkisebb a nagyapám szeme fénye volt. Miután a kórházból hazaengedték, a nagyapám úgy döntött, hogy mégsem engedi el a „kicsit“ egyedül Portugáliába, hiszen ki tudja mennyi idejük van még hátra együtt…

A szomorú emlékű ballagásért-érettségiért, no meg az elmaradt utazásért cserébe azon a nyáron (ha úgy tetszik vigaszdíjként) nagyapám elengedte őt *Révfülöpre*. *Németh Béla* bácsi, nagyapám bátyja ekkoriban költözött Révfülöpre, anyukám itt töltött el egy hetet. Közben a család kisunokáját kellett pesztrálnia, de anyukám nem bánta: unokaöccsével, *Zsolti*val azóta is nagyon jó a kapcsolata.

Anyukám ezen az egy alkalmon kívül nem is járt a révfülöpi házban – Révfülöpön meg ugye minek is járt volna akkoriban a csikvándi lányka.

Vasárnap anyukám – természetesen a családdal együtt – elment a templomba, annál is inkább, mert *Németh Béla bácsi* látta el a kántori szolgálatot. A *Kővágóörs-Révfülöpi* lelkész ezidőtájt *Sümegi István* volt, aki későbbi elmesélése szerint „majd’ leesett a szószékről”, úgy zavarba ejtette az ismeretlen 18 éves lány szépsége (és miniszoknyája). Igen hamar kiderült, hogy evangélikus „paplányról” van szó, és apai nagymamám rögtön akcióba is lendült. *Gyenesdiás*ról, az evangélikus papnék rendezvényeiről a nagymamáim jól

Ügyvédnő az irodájában.

Foto: beluzsararchív

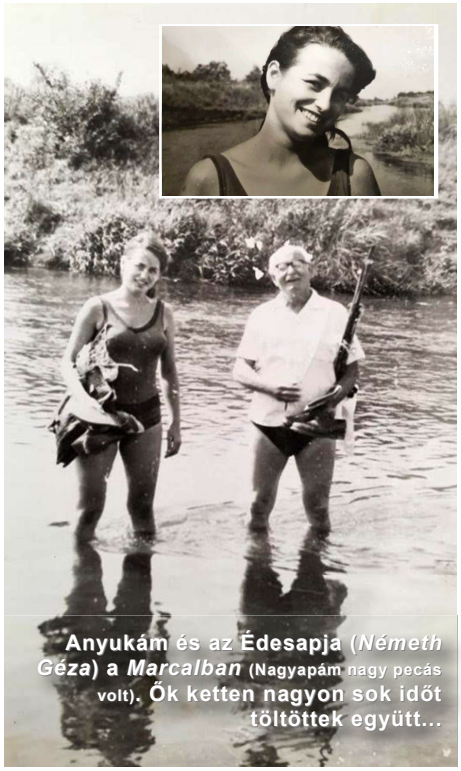

Anyukám és az Édesapja (*Németh Géza*) a *Marcalban* (Nagyapám nagy pecás volt). Ők ketten nagyon sok időt töltöttek együtt...

Foto: nemethrarchiv

ismerték egymást, számon tartották egymás gyerekeit is. (Édesapám ekkor végzős volt Veszprémben, a vegyész karon).

A segítő angyalok

(gör. *angelosz* – küldöttet jelent)

A nagymamák azonnal levelezésbe kezdtek, fényképet cseréltek és a kapott fényképet ott felejtették a megfelelő helyen, elejtették a megfelelő megjegyzéseket, de nem sok eredménnyel. Pontosabban anyukám annyit mondott a kép láttán, hogy *„helyes fiú, kár, hogy ilyen nagy az orra”*. Apukámnak tetszett a kép, de – lévén ez már nem az első ilyen próbálkozás volt – kissé zavarta a konspiráció...

Anyukám és Sümegi nagyapám (az após) – nagyon szerették egymást. A pocakban már én is ott vagyok...

Foto: sümegiarchiv

A döntő fordulat

Így aztán a családok lépésre szánták el magukat: *Sümegi* nagyapám *november 7.* napjára (merthogy az garantáltan szabadnap volt nekik – a *Nagy Októberi Szocialista Forradalom*, a „NOSZF“ szovjet nyomásra bevezetett ünnepnapja – Szerk.) bejelentkezett látogatóba az infarktusból lábadozó kollégájához *Csikvándra*. Ugyan édesapámat nehezen tudta rávenni, hogy a látogatásra elkísérje, de végül ők ketten beültek a Velorexbe és november 7-én valamivel 12 óra előtt megálltak *Csikvándon* a parókia kapujában. Anyukám nyitott ajtót és *ott* el is dőlt minden... Kora tavasszal eljegyzés, nyár elején esküvő és a következő

Azon a bizonyos beteglátogatáson *1970. november 7-én, Csikvándon.* Balról *Németh Géza*, jobbról Sümegi István.

Foto: sümegiarchiv

évben megérkeztem én, nem sokkal később pedig a húgom, *Eszter* is!

Igazi „happyend“: amikor a Jólsten kegyelme találkozik a földi akarattal...

Valóban, s hányszor hallottam, hallottuk ezt a történetet! Megjegyzem a családban *‘ezt’ a november 7*-ét(!) lassan 50 éve ünnepeljük (én csak 48)...

Aztán nagyapám – a JóIstennek hála – felépült az infarktusból és még sokáig élt: megkeresztelte az összes unokáját, és még azt is megérte, hogy az elsőszülöttet (öt lánygyerek után ‘végre’ egy fiú!) felvették a főiskolára.

A szüleimet 1971 nyarán adta össze *Csikvándon* a két lelkész nagyapám, jövőre lesz 50 éve, hogy jóban, rosszban, de főként nagy szeretetben élnek együtt. Apukám azt szokta mondani, hogy soha ne fogadjam el, amikor egy kapcsolatban az ellentétek vonzásáról hallok. Az ellentét szerinte (nagy vonalakban) csak addig igaz, hogy a férfi és a nő vonzzák egymást.

Mit üzen a szülők élete?

A kívülállók számára úgy tűnhet, hogy szüleim házassága „szerzett” házasság volt, valójában szüleim csak a találkozás lehetőségét kapták szerető

Diplomaosztón – Veszprémben.

Foto: sümegiarchiv

Érettségi után. Ez ugyanaz a (kék) ruha, amiben Anyukám Révfülöpön „összekuszálta“ a szálakat...

Foto: nemethrarchiv

Édesanyámmal.

Foto: sümegiarchiv

Fotó: sümeglaarchív

Szüleim egy kiránduláson (1.)

„Miénk itt a tér…”

A szabadtéri esküvők növekvő igényéről

Egyre népszerűbb választás a házasulandók körében a szabadtéren tartott esküvői szertartás. Az Egyház igazodik is ehhez az igényhez, hiszen utána kell mennie a híveknek – ill. elébe(!) –, ha nem akarja elveszíteni őket. Elmúlt évek tapasztalatait osztom most meg a Lutherrózsa Olvasóival…

szüleiktől. Két közel azonos értékrendű hívő család egyesülése mindig áldásokat von maga után, szüleimet, minket és az egész családunkat az ÚrIsten bőségesen megáldotta. Fantasztikus volt végigkísérni azt az összhangot, ahogy az élet kihívásaihoz, a mindennapokhoz, a gyerekneveléshez, a munkához álltak. Ez nem azt jelenti, hogy ne lett volna közöttük összezördülés az évek alatt, de a fő ‘csapásirányt’ mindig együtt és azonos értékrend mentén határozták meg.

Nagyszerű érzés egy ilyen, szinte tisztán evangélikus családban élni, felnőni. A szüleim és a testvéreik mindannyian viselnek, vagy viseltek tisztséget a saját gyülekezetükben, nagyrészt evangélikus házastársat találtak, az unokatestvérek közül szép számmal esküdtünk evangélikus templomban és szinte minden gyerekünket evangélikus templomban kereszteltük.

Fotó: sümeglaarchív

Szüleim egy kiránduláson (2.)

Rövid (lelkészi) konklúzióm: Isten az ígéretelt beváltja, áldása generációkon átível. Ezerízigien kegyelmet ad azoknak, akik szeretik Őt… és jósága megújul nemzedékről nemzedékre. Ezt látni jutalom, hálát adni mindezért kiváltság. Köszönöm a beszélgetést!

Az esküvő ideális helyének kiválasztása talán a legnagyobb döntés, amit az esküvői tervezés során meg kell hoznia a pároknak, hiszen bizonyított tény, hogy a helyszín 60 százalékkal járul hozzá az esküvő sikerességéhez. (Sajnos a felmérés az „egyházi elemek”-re nem terjedt ki, talán nem elhanyagolható rész az sem…)

Természetes, hogy a párok életük legszebb napját a természet közelségében kívánják megünnepelni, s igen örülnek, ha ebben partner az egyház is. Számos tényezőre kell azonban figyelmet szentelni: a ruha, a dekoráció, a virágok összhangján és a professzionális kihangosításon túl a helyszíni adottságok általános komfortérzetet biztosító lehetőségeit is illik számbavenni. Ugyanakkor mindent áthúzhat – ez ilyenkor a legnagyobb félelem(!) –, ami bizonyos esetekben elrettenti a szabadtéri esküvőtől a párokat, az a JóIsten szeszélyes időjárása. El szoktam mondani: *„A házasságra ne, de az esküvői helyszínre legyen egy B-terv is!”* A rossz idő – volt ilyen, a hatalmas vihar felborította a lakodalmas sátrat, a násznép a templomunkban tudott csak ünnepelni – elkeserítővé vagy emlékezetessé teheti ezt a szép napot!

A jegyesoktatás

Sokan hiszik, hogy *„ez az, amit az esküvő ellőtt még gyorsan le kell tudni”*… valójában a közös tervezés varázslatos alkalmai ezek, amikor a *liturgia*, a *szimbólumok* megértésén keresztül távlatok nyílnak meg egymás felé, de az egyház felé is. Magam sem gondoltam volna 5-6 évvel ezelőtt, hogy jegyesokatási „menetrendet” *(liturgia, szimbolika, egyházismeret, házasságetika, kommunikáció egymással, másokkal és a JóIstennel stb.)* kell összeállítanom, mert olyan nagy lelkesedéssel jöttek az előkészítő alkalmakra. Mindezek megerősítették bennem, hogy igen nagy a vágy a fiatalokban a keresztény ideák megvalósítására, de ehhez elengedhetetlen a lelki vezetés, az élettapasztalat, no meg a hiteles bizonyságtevés a konfliktuskezelő keresztény derű fontosságáról. Nagyon szeretem ezeket az őszinte beszélgetéseket, sokat tanulok belőlük. (Ugyanezeket fogalmazták meg kollégáim más felekezetekből is.)

Ezek a találkozások jó keretét adják nem csak egymás megismerésére, de a keresztény üzenet megértetésére is. Nemcsak *láthatóan* (világosság), de *érezhetően* (só) is kell kereszténynek lennünk, ami mindenekelőtt az *érthetőségben* nyilvánul meg. Ez azt jelenti, hogy nem spórolhatunk az idővel, amikor élet-kérdésekről van szó!

Épülök, amikor „kitelepülök”

Jobban szeretem a templomi esküvőket – a harangok zúgását, az orgonaszó pad-, és lélek-remegtető izgalmát, a templomi gyertyák falakba égett „tradíció-szagát”nem lehet semmiféle „hightech-effekt”-tel pótolni/szimulálni, de az is tény, ha „kitelepülős” esküvőt tartunk, annak mindig van egy extra élmény-hozadéka! Amikor világi környezetben igyekezem megszólaltatni a JóIsten igéjét, az soha nem tér vissza visszhang nélkül. (Kevésbé érzi magát a pár, a násznép feszélyeztetve? Másként értékelik a lelkész prédikációját? Vagy egyszerűen csak felszabadultabbak, mentesülvén a logisztikai herce-hurcától? (Polgári-, majd templomi esküvőre és lakodalom helyszínére eljuttatni a násznépet?) A ki-be-vonulások idő- és energia-terhét legutóbb úgy is csökkentettük, hogy az anyakönyvvezető a liturga keretében végezte világi szolgálatát, s így csak egy bevonulás és kivonulás volt… Természetesebb, nyugodtabb ritmusban telt el az ünnepség – mindenki örömére.

Végezetül: kezdő lelkészként az esküvői szolgálat jelentett számomra legnagyobb kihívást és terhet, mert féltem attól, mi lesz ha nem sikerül mindent *perfektül* csinálnom. Ma már tudom, tökéletes esküvő nincs, ahogyan tökéletes házasság se… de az őszinte emberi szó, a liturgiai jó rend, a segítő szolgálattevők és a gyülekezet imádsága mindig méltóságteljes ünneppé teszi azt a szűk órácskát, amikor két ember nemcsak egymásnak fogad hűséget, de *coram Deo (Isten előtt)* is esküvel pecsételik meg szerelmüket… *fm*

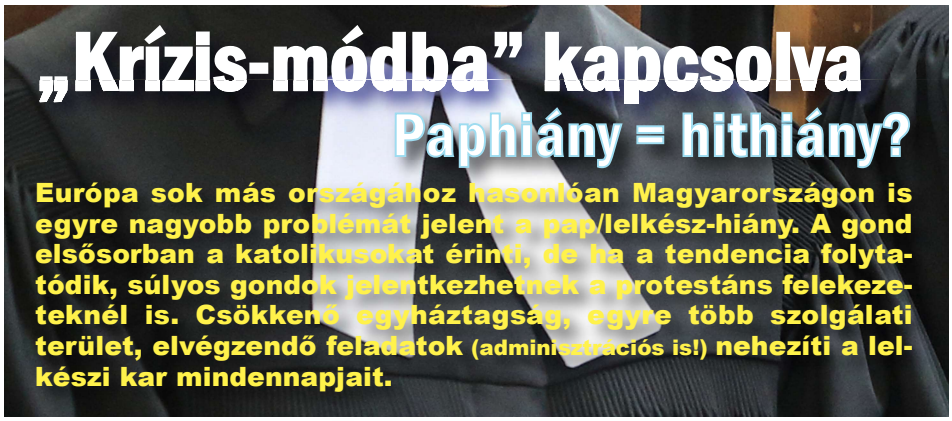

„Krízis-módba” kapcsolva

Paphiány = hithiány?

Európa sok más országához hasonlóan Magyarországon is egyre nagyobb problémát jelent a pap/lelkész-hiány. A gond elsősorban a katolikusokat érinti, de ha a tendencia folytatódik, súlyos gondok jelentkezhetnek a protestáns felekezeteknél is. Csökkenő egyháztagság, egyre több szolgálati terület, elvégzendő feladatok (adminisztrációs is!) nehezíti a lelkészi kar mindennapjait.

Parókusi lelkigondozás helyett vándorprédikálás? Mára megszokott renddé vált, hogy az éjféli mise „előrehozott”, hogy faluról falura vándorolnak nemcsak a plébánosok, de a szórvány-helyzet kihívásai terhelik a lelkészeket, lelkipásztorokat is. Ez bizony egyre súlyosabb jelenség az EU-ban, s bár üdítő kivételt Lengyelországban találhatunk. A *katolisch.de* hírportál tavalyi összesítése szerint csak Németországban ötszáznál több katolikus templomot számoltak fel az ezredforduló óta. Württembergi Tartományi Egyházban 2024-ig 13%-kal csökkentik a lelkészi állásokat (mintegy 180-at), s a Német Evangélikus Egyháznak (EKD) az elkövetkező évtizedben több ezer lelkészre, lelkésznőre lenne szüksége. De már most is lelkészhiánnyal küzdenek Svájcban is.

A pap-hlány itthon

Közel 30-40 éve koptatja az egyházakat az egyházi személyek egyre csökkenő száma. Gondolnánk, hogy csak a katolikusok körében drámai a helyzet, valójában a protestánsoknál is egyre markánsabban jelentkeznek a „hiány-tünetek”.

Nagy *lehetőségként tekintettünk a hittanoktatásra*, de ez inkább még több feladatot adott az egyházaknak, növelve a lelkészek leterheltségét. Sokan mennek nyugdíjba az elkövetkezendő években, és ehhez képest jóval kevesebben jelentkeznek a 6 éves teológiai képzésre. Természetes, hogy mindig vannak olyanok, akik nem vállalják később a papi, a lelkészi hivatást és minden felekezetben vannak olyanok is, akik nyugdíj előtt lépnek ki az egyházi kötelékből vagy idejekorán elhunynak. (Ilyenkor szétosztják a feladatait a meglévő papok között.) Ennek viszont gyakran az lesz a következménye, hogy a sok feladat miatt újabb papok hagyják el a szolgálatot.

Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök a *Magyar Nemzetnek* tavaly ezt nyilatkozta: *„A Magyarországi Evangélikus Egyházhoz 250 önálló egyházközség és közel száz intézmény tartozik, ahol kifejezetten lelkészi feladatok ellátására, szolgálatra is szükség van. Ezt nagyjából 350 lelkész látja el (közülük húsz-harminc nem aktív vagy csak kisebb részfeladatot végez). A fenti számokból az látszik, hogy szorongató lelkészhiányról még nem beszélhetünk az evangélikus egyházban. Már most is jellemző azonban, hogy egy-egy lelkész jóval több feladatot lát el, mint amennyi egy „normál” munkaidőbe belefér. Nagy többletterhelést jelentett például a közoktatásban megjelenő hittan lehetősége. Átlagosan a gyülekezeti lelkészek hét-nyolc hittanórát tartanak hetente állami iskolákban a gyülekezeti szolgálatuk mellett. Az egyházközségek döntő többségének ugyanakkor nincs olyan adminisztratív háttere, ami tehermentesítené a lelkészt, így ő egyszemélyben igehirdető, lelki gondozó, tanító és hivatalvezető, gazdasági vezető, pályázatíró, gondnok…*Alapvető probléma az is, hogy a lelkészi életpálya egyre kevésbé vonzó a fiataloknak. *Az utóbbi húsz évben drasztikusan csökkent az Evangélikus Hittudományi Egyetem lelkész-teológus szakára jelentkezők száma. Az 1990-es évek elején húsz-harminc fős évfolyamok kezdték meg tanulmányaikat, ez napjainkra ötödére csökkent.”*

Nem a papság az egyetlen hivatás, amely utánpótlási gondokkal küzd

A csökkenő gyerekszám évtizedes probléma egész Európában, így nálunk is. Ezt tetézte az elvándorlás, az elhúzódó kamaszkor, a mamahotelben élő „jóharmincasok“, s korunk kórképe: az *elköteleződési képtelenség*. Ezekkel a társadalmi folyamatokkal az Egyház *egyedül* nem sokat tud csinálni, de egy össztársadalmi összefogás jó eredményt hozhatna. Jók a családbarát intézkedései a kormánynak, de a nagy áttörés. a kiszámítható jövő a fiatalok számára még várat magára. Van egy olyan érzésem, hogy:

Nem vesszük elég komolyan a helyzetet!

Valójában nincs átütő erejű koncepció, valamifajta hosszú távú stratégia.

Konferenciák, akciótervek, akciócsoportok vannak – ez dícséretes(!) –, de a változásnak nem felülről, hanem *belülről* és *alulról*, a *családban(!)* kell elkezdődnie. Ha jól megnézzük, akkor tulajdonképpen nem is beszélünk a változtatás szükségéről. Megpróbálunk úgy tenni, mintha nem lenne még akkora a baj, és bízni a szebb/jobb jövőben, s várni, hátha egyszer mégiscsak többen jelentkeznek teológiára, s választják a papi hivatást. Ám minden jel arra mutat, hogy a helyzet nem lesz jobb, sőt igazából egyre rosszabb lesz. Ugyanis a statisztikai adatokból eléggé jól lehet kalkulálni a jövőt. Mi is a baj?

A paphlány egyik legfontosabb oka: a hívőhlány

Általános európai jelenségről van szó, és az egyik fő probléma, hogy a kontinensünkön egyre kevesebb a hívő keresztény, aki gyakorolja is a vallását. Sokan fogalmazzák meg úgy a problémát, hogy igazából nem is paphiány van, hanem hívőhiány, és ez valószínűleg igaz is. Bár a templomaink majdnem megtelnek jeles vasárnaponként, nagy ünnepeken, de mintha még gondolataink a régi szép időkhöz igazodnának, s mintha nem vennénk észre, hogy időközben eltűnt a hívek egy jelentős része.

Megoldásaink nincsenek, inkább csak reflex-válaszaink: „mert az egyház nem halad a korral” vagy „mert az egyház túlzottan halad a korral” vagy „mert a rendszer a hibás”! Érdemes lenne rászánni időt és energiát, hogy megtaláljuk a valódi okokat.

„Itt már csak az imádság segít!”

„Különben is – sóhajtott fel hangosan tehetetlenségében elkeseredő beszélgetőtársam – *ez a vírus majd most megmutatja menynyire van ránk szüksége az embereknek!”* ‘Hivatalból’ próbáltam felkelteni benne a reménységet, de a rideg tények nem sok mozgásteret adtak a buzdításra.

Bizonnyal a neveléssel, ami a családban kezdődik el, lehet javítani a romló helyzeten, a társadalmi megbecsültség növelése pedig a politikai elit feladata lenne. Pedagógusi életpálya modell ellenére sajnos tanárhiány van, a *LÉM (Lelkészi Életpálya Modell)* késői bevezetése pedig egycsapásra nem oldja meg az évtizedek óta érlelődő lelkészhiány okozta gondokat. Patetikusan hangzik, de *az egyház jövője most a fiataljaink kezében van*! Imádkozzunk értük, hogy ezt ők is időben felismerjék!

fm

„Rendkívüli helyzetek, rendkívüli embereket hívnak elő” – igaz ez a mostani pandémiás időkre is. Hogyan formálta át a teológusok mindennapjait a járványhelyzet, s hogyan élték ezt meg személyesen? Erről kérdeztem két ifjú teológust, akik szeptembertől a **komáromi gyülekezetben** vállaltak rendszeres szolgálatot.

„Korai káplánok”

Beszélgetés *Angyal Cseke Csabával* és *Gregersen-Labossa György Mátyással*

Fotó: frankom

Rendkívüli helyzetek, rendkívüli embereket hívnak elő. Ez a mostani pandémiás időkre is érvényes igazság. Hogyan formálta a teológusok életét a járványhelyzet, s hogyan élted meg személyesen az elmúlt hónapokat?

Az elmúlt hónapok rendkívülisége és jelentősége számomra nemcsak abban áll, hogy mindennapi életem a világjárvány terjedése miatt szinte egyik napról a másikra megváltozott. Sokak életében ez a változás akár többéves, vagy akár évtizedes folyamatokat szakított meg, hála Istennek, az én életemben nem így történt.

Már a mögöttünk álló év ősze is nagy változást hozott személyes életemben: Budapesten, az Evangélikus Hittudományi Egyetemen kezdtem meg teológus-lelkész szakos tanulmányaimat. Éppen ezért a járványhelyzet okozta változások új, egyetemista életem, szárnypróbálgatásom csak mintegy féléves idejét szakították meg, így talán ebben a kiforratlan élethelyzetben számomra nagyobb horderejű volt ez a változás. Amikor bejelentették, hogy az egyetemeket és a kollégiumokat a járvány terjedése miatt bezárják, akkor csupán egyetlen elvégzett szemeszter volt mögöttem, de úgy éreztem, hogy új életvitelem a kezdeti nehézségek ellenére immár lassanként révbe ér. Egyre jobban éreztem magam a kollégium közösségében, egyre jobban élveztem azt, amivel az egyetemi tanulmányok során foglalkozom.

A járványhelyzet okozta szigorítások miatt azonban újra kellett terveznem, újra kellett gondolnom mindent.

A kijárási korlátozások heteiben egyfelől fájó volt teológus társaim és barátaim hiánya, másfelől úgy éreztem, hogy ez az idő egy nagy ajándék az Úristentől, hiszen az otthon töltött hosszú órák sok elmaradt feladatom elvégzésére adtak lehetőséget, illetve az olvasással, tanulással töltött időben jobban elmélyülhettem az egyetemi tananyagban. Ezekben a hetekben sokakkal beszélgettünk telefonon, vagy más, internetes csatornák segítségével, ennek nyomán cseppet sem éreztem egyedül magam. Ezek a beszélgetések talán életre szóló jelentőséggel bírnak: lelki feltöltődésnek, érzelmi megerősödésnek értékeltem, s értékelem ma is ezeket az időket. A tanáraim minden lehetséges módon segítették az otthoni tanulást: online előadásokat tartottak, jegyzeteket küldtek, volt arra is példa, hogy lelki segítséget, bíztatást és bátorítást és kaptunk tőlük. Az évfolyamtársaimmal tanulócsoportot is alakítottunk, hogy teljesíteni tudjuk a héber és görög nyelvi alapvizsgákat, rendszeresen kérdeztük és segítettük egymást a tanulmányokban is. A felsőbbéves hallgatóktól is sok segítséget kaptam, tanácsaik nélkül sokkal nehezebb lett volna ez az idő.

Foto: frankom

Magam életéből tudom, hogy a teológust gyakran hívják helyettesíteni, csoportot vezetni vagy éppen a gyülekezeti kórus valamelyik szólamának erősítésére, de amit Te most teológustársaddal vállaltál, az nem mindennapos. Mi indított, hogy ilyen aktivitással részt vegyél egy vidéki gyülekezet életében?

Bár 2019 szeptemberétől heteim nagy részét Budapesten töltöm, szeretek úgy fogalmazni, hogy az életem testsúlya a „komáromi lábamat” terheli, hiszen amikor csak tehetem hazamegyek a hétvégére, tehát istentiszteletre is Komáromba járok. Fontos számomra ez a város, a küldő gyülekezetem, a családom közössége. Ebben az érzésben talán az teljesedik be, amiről az utolsó gimnáziumi hittanórán beszélgettünk. Jól emlékszem arra, amit Lelkész úr mondott: *„Csabikám, bárhová is kerülsz majd, bárhol is fogsz majd prédikálni, a templom szó hallatán életed végéig a piciny komáromi imaház képe fog megjelenni előtted.”* Ez valóban igaz, és szerintem örökre az is marad. Kedves énekem énekeskönyvünk 288. éneke *(„Áll az Úristen temploma…”)*, minden alkalommal mikor eszembe jut, dúdolom, vagy éppen istentiszteleten énekelem, komáromi gyülekezetünk és imaházunk jut eszembe, és gyakran könny szökik a szemembe. Felemelő, csodálatos, ugyanakkor megrendítően félelmetes arra gondolnom, hogy én vagyok az első, akit Isten ebből a gyülekezetből hívott el az Ő Igéjének szolgálatára.

Vállalásotoknak előzménye van...

Igen. Mint ismeretes, az elmúlt két évben gyülekezetünkben helyettesítő szolgálatot végző *Menyes Gyula* lelkész úr feleségével, *Menyesné Uram Zsuzsanna* lelkésznővel Szombathelyen folytatják szolgálatukat. Gyülekezetünkért felelős egyházvezetőink úgy határoztak, hogy az előttünk álló egy évben *Nagy Gábor* súri lelkészt bízzák meg a komáromi helyettesítő szolgálattal. Lelkész úr azonban előre jelezte, hogy nem minden vasárnap tud majd jönni istentiszteleti szolgálatra Komáromba, ezért *Szarka István* esperes úr kérésére és felügyelete mellett *Gregersen-Labossa Mátyás* teológus hallgató társammal, jó barátommal havi egy-egy istentiszteleti szolgálatot vállaltunk a gyülekezetben. Nagy örömre ad okot, hogy vele szolgálhatok, mivel kegyességben és teológiai gondolkodásban is vele tudok a legjobban azonosulni a teológus társaim közül.

Komoly kihívás lesz ez nektek, hiszen az egyházi esztendő „alkalom-gazdagabb" résszel is bír...

Számomra természetes, sőt talán magától értetődő, hogy ahogyan időm engedi jelen legyek a küldő gyülekezetemben, és ha szükséges, szolgáljak abban a közösségben, ahol felnőttem, ahol meghallottam Isten teológiai tanulmányokra hívó szavát. Ebben a közösségben már két alkalommal is (közben mosolyog) helyettesítettem Menyes lelkész urat, így némi tapasztalatom is van ebben a szolgálatban. A gyülekezeti tagokat gyermekkorom óta jól ismerem, szeretetkapcsolat fűz össze minket. Jól ismert – és sajnos sokszor rosszul idézett – biblikus mondat az, hogy *„egyetlen próféta sem kedves a maga hazájában"* (Lk 4,24b), mégis úgy érzem, hogy ennek ellenére Isten feladattal bízott meg, üzenete van általam a komáromi közösségben, és szeretettel fogadják a szolgálatomat. Talán ez a jézusi mondat inkább arra figyelmeztet, hogy ne bízzam el magam (se lelkész, se próféta nem vagyok!), ne tartsam többnek magam, mint ami vagyok, ne váljak „papossá" ebben a szolgálatban, hanem a gyülekezet iránt változatlan szeretettel végezzem azt teológus hallgatóként, amit az Isten rám bízott: az igehirdetés szolgálatát.

Mit tartasz fontosnak és mit érzel nehézségnek ebben a szolgálatban?

Bármilyen kevésnek is tűnik ez a havi egy alkalom, mégis az állandóság miatt meghatározó a gyülekezet életében, éppen ezért fontosnak tartom, hogy meghatározzam a helyettesítési szolgálatom hangsúlyait. Az igehirdetés szempontjából minden esetben az igényességet tartom legfőbb erénynek. Ebbe azonban sokminden belefoglalható. Egyfelől fontos, hogy amit elmondok, amit hirdetek az az Isten üzenete legyen, és mentes legyen minden tévtanítástól, kiemelt figyelemmel szeretnék ügyelni a tanításom tisztaságára. Másfelől tudatatában vagyok annak, hogy a gyülekezet tagjainak nem teológiai, hanem életkérdései vannak, tehát igaz az, hogy *„a prédikáció azt jelenti, hogy az igehallgatóval az ő életéről kell beszélnem." (Ernst Lange)*. Ugyanakkor arról sem szabad megfeledkeznem, hogy a szép és jó rétori beszéd (jelen esetben igehirdetés!) amellett, hogy elgondolkoztat és gyönyörködtet tanít is, annál is inkább, mivel véleményem szerint úgy a városi, mint a falun élő gyülekezeti tag nemcsak spirituális, de intellektuális élményt is vár az istentiszteleti alkalmaktól. Az igehirdetés tanítói jellege a komáromi gyülekezet tekintetében egyébként is kiemelten fontos, hiszen jelenleg nincsen hétközi bibliaóra, mely a közös tanulás alkalma lehetne.

S mi van a liturgiával, amit nagyon szeretsz? Sok himnológiai cikkel gazdagítottad a Lutherrózsát...

Az igehirdetési szolgálat igényessége mellett kiemelt figyelmet szeretnék szentelni a liturgia színességének megőrzésére is. Jól ismert, hogy személyes életemben és gondolkodásomban is fontos szerepe van az egyházzenének és a liturgiának, úgy szoktam fogalmazni, hogy a liturgia „szerelmese" vagyok. Menyes lelkész úr komáromi szolgálatának is egyik sarokpontja éppen az úgynevezett „új liturgia" megismerése, megtanítása, megtanulása volt. Ezt a tanulási, megismerési folyamatot a magam lehetőségei szerint (havi egy igeliturgikus istentisztelet) én is segíteni szeretném. Isten különös kegyelme és áldása, hogy teológus barátommal, szolgatársammal, *Gregersen-Labossa Mátyás*sal éppen ebben a kérdésben kiváltképpen egyetértünk. A liturgia ügyében azonban gyülekezetünk *Pro Urbedíjas* énekkarának szolgálatára is jó szívvel és kiemelten számítok.

Örömmel hallgatlak, de teológiai tanulmányaid nagyobb része...

Igen, hátravan! Természetesen nem szeretnék úgy tenni, mintha nem lennének fenntartásaim magammal szemben az állandó, havi helyettesítési szolgálatok kapcsán. Az egyetemi éveim idejében a tanulást tartom a legfontosabb feladatnak, és ebből semmilyen körülmények között nem vagyok hajlandó engedni! Elsősorban egyetemista vagyok, de az egyetemhez kapcsolódóan is – a tanulás mellett – vannak feladataim: az idei évben a Hallgatói Önkormányzat (HÖK) tagja lettem, illetve egy elsőéves hallgató mentorálását vállaltam. A legnagyobb nehézség – ha tetszik: veszély – abban áll, hogy elvesztem az egyensúlyt ebben a felállásban. Ennek nyomán látható, hogy kínosan kell ügyelnem majd az energia, és időbeosztásomra, jól kell tudnom felhasználni a töredék időket. Komoly lehetőségeket látok ebben a szolgálatban. Számomra nagyon fontos emberek azzal biztattak, hogy ez a havi egy szolgálat éppen annyi, ami nem teher, hanem a fejlődésemet szolgáló, lelki feltöltődést jelentő alkalom lehet a számomra.

Lapzárta után érkezett foto:
Az első helyettesítési szolgálat.

Új generáció – új hang? Hogyan látod a közeljövő lelkészi feladatait, mint teológus hallgató?

Fontos leszögezni, hogy az üzenet kétezer éve ugyanaz, csupán a hangszín, olykor a hangnem vagy a hangszerelés változik, de ezeknek minden esetben harmonizálniuk kell egymással. Éppen ezért minden olyan törekvést, ami az üzenet lényegén csorbít, zsákutcának tartok. A keresztyénség számára jelenleg egy olyan hang megtalálása az életbevágóan fontos, ami mindenki számára érthető, de nem változtatja meg az identitásunkat, és az üzenetünk lényegét. Tehát úgy kell felhasználnunk az Istentől kapott bölcsességgel korunk vívmányait, hogy ezzel együtt nem válunk a korszellem rabszolgáivá, hanem olyan közösségek építésén dolgozunk, amiben alternatívát tudunk ajánlani azoknak, akik a helyüket keresik ebben a bizonytalan világban. Ebben a feladatban nagy lehetőséget kaphat az éppen felnövekedő új nemzedék az egyházban, amelynek én is tagja lehetek.

Egy német teológus szerint *„az istenfeledékenységnek olyan mélységébe taszította korunk emberét, amelyet a legjobban a következő mondattal jellemezhetünk: az emberek már azt is rég elfelejtették, hogy elfelejtették Istent." (Wolf Krötke)*. Véleményem szerint ez a diagnózis jól meghatározza az egyház elkövetkezendő évtizedekben elvégzendő szolgálatát. Észre kell vennünk, hogy a legszekulárisabb emberek életében is vannak kapcsolatok a transzcendenssel. Ezeket a kapcsolódásokat kell megkeresnünk és megragadnunk, hogy elindulhassunk az Isten megismerésének az útján, vagyis arra kell emlékeztetnünk az embereket, arra kell figyelmeztetnünk őket, hogy az Isten, akit ma sokan talán halottnak hisznek, igenis él és munkálkodik ma is a világban, sőt a mi személyes életünkben is jelen van.

Ma már egyre kevéssé általthatjuk magunkat azzal, hogy a hittani alapismeretek az általános műveltség részei. Tanítás és tanulás nélkül tehát nem megy, ami nem érthető, azzal lehetetlen azonosulni. Éppen ezért a másik fontos feladatnak a tanítás szolgálatát látom. Az elmúlt évtizedekben elindult, sokat emlegetett folyamatokat véleményem szerint csak úgy tudjuk visszafordítani, ha az alapoktól, az evidenciáktól kezdve tanítjuk a ránkbízottakat. A kimaradt évtizedekben felgyülemlett hiányosságokat csak úgy pótolhatjuk, ha a gyülekezeti közösségekben egy modellváltás következik be, amelynek fókuszpontja a katechézis. Nem véletlenül fogalmaz úgy Jézus, tanítva kell tanítvánnyá tenni minden népet.

A Jólsten további áldását kívánjuk Nektek, s köszönöm a beszélgetést a Lutherrózsa olvasói nevében is!

„A negyedik generáció…”

Azt gondolom, minden édesapa szíve nagyot dobban, ha gyermeke folytatja a hivatását, s a segítő szolgálatban állók esetében (így a lelkészeknél is) ez hatványozódik, hiszen a gyülekezeti munka, a lelkészcsaládi lét egy különleges, szép, de olykor nehéz életforma. Az építő, prédikátori szép szó rendszeres gyakorlata, a segítő tanítás, a szószéken állás evangéliumi izgalma ugyan vonzóvá teszi ezt az életpályát, de akit az ÚRIsten elhívott az Ő szőlőskertjébe munkálkodni, a legfontosabbat is elvárja: a *példa*-, a *„minta-adás”* bizonyságtételét. Ezért különlegesen szép, amikor generációkon átívelően megmutatkozik az Istenbe vetett hit ereje… Írom ezt most úgy, hogy 1988 tavaszától – akkor még csak negyedéves teológusként – állok a tatai szószéken, s mentorom/espresem Labossa Lajos (Lalabácsi) emléke, bölcs gondolatai, lelkipásztori hűséges szolgálata, a Labossa-család életpéldája meghatározó volt az én lelkészi személyiségem formálódásában is.

LR: Mi indított arra, hogy harmadéves teológusként egy vidéki gyülekezetben, a komáromi evangélikus egyházközségben havi egy alkalommal helyettesítő szolgálatot vállalj?

Amikor 2018-ban elkezdtem tanulmányaimat az evangélikus teológián, másra nem tudtam gondolni, mint hogy megfeleljek az előttem álló tanulmányaimnak és minél több tudást, nézetet, teológiai gondolkodást megismerhessek. Tanulni vágytam és főleg az elméleti dolgokra helyeztem a hangsúlyt az egyetemi életemben, persze mindezt egészséges keretek közt. Ez a természetes hozzáállás, hiszen, ha őszinték akarunk lenni, meg kell állapítanunk, hogy a teológia első éve finoman szólva sem engedi meg a lazsálást vagy a más elfoglaltságokat. Kemény munka folyik, amihez odaadás kell. Azonban ahogy elméleti tudásában fejlődik az ember, úgy vágyódik arra, hogy mindezeket gyakorlatban is kamatoztathassa. Sajnos az egyetemen az első években eléggé megkötött módon juthattunk gyakorlati munkákhoz, amely persze érthető, mert ahogy a fentiekben kifejtettem nem erre fektetjük a hangsúlyt. Hála Istennek én a szombathelyi gyülekezetben hétről hétre kaphattam lehetőséget a szolgálatra, akár az istentiszteleteken, az ifjúsági munkákban, vagy a táborokban. Viszont az idei évben *Budapestre* költöztünk családommal, így a nagy távolságok miatt sajnos a szombathelyi gyülekezetben sem tudok már rendszeresen szolgálatot végezni. Világiasan szólva, „szabadúszó” teológussá váltam.

Ekkor jött egy beszélgetésem *Szarka István* esperessel úrral – akinek családjával és az esperes úrral gimnazista korom óta nagyon jó kapcsolatot ápolunk –, melyben elmondta, hogy a *Fejér-Komáromi Egyházmegyében* szükség volna helyettesítő szolgálattevőkre. Így, hogy az elméleti tanulmányaimat a nagyon fontos gyakorlati munkában is tapasztalhassam, illetve kötelességtudatból, jelentkeztem esperes úrnál, hogy amennyiben szükséges, szívesen vállalok feladatot. Mikor kiderült, hogy *Komáromban* számítanak rám, nagy hálával fogadtam és külön öröm volt számomra, hogy *Angyal-Cseke Csaba* teológus társammal és barátommal együtt szolgálhatunk. Csabával a teológián hamar jó kapcsolatba kerültünk, személyiségünk és gondolkodásunk is hasonló, emellett pedig sok teológiai kérdésben azonos álláspontot vagyunk, amely sok segítséget ad számunkra mind a teológián, mind a való életben.

Ahogy mondtam, nagy hálával és örömmel nézek az előttem álló szolgálat felé, ugyanakkor tudom, hogy milyen nehéz és komoly feladatot vállaltam, de hiszek benne és remélem, hogy Isten gondviselő segítségével helyt tudok majd állni.

Az édesapával (Gregersen-Labossa György) a szombathelyi templomban – egy online-áhitat felvétele közben.

LR: Tradicionális lelkész család tagja vagy, így a szolgálat terén meghatározó számodra a családi példa. Te személyesen mit tartasz fontosnak az igehirdetői szolgálatodban? Mire szeretnéd helyezni a hangsúlyt a komáromi helyettesítések során?

Valóban, tradicionális lelkész családban nőttem fel és élem a mai napig életem, hiszen dédapám, nagyapám és apám után én vagyok a negyedik generáció, aki a lelkészi pályát választotta hivatásul. Erre mindig egy hatalmas isteni ajándékként tekintek, hiszen nem sok teológus hallgatónak adatik meg az a lehetőség, hogy otthonról hozott példát követhessen vagy segítséget kapjon bármiféle kérdésben. Büszke vagyok arra, hogy ebbe a családba születhettem és vihetem tovább a családi hagyományt, ugyanakkor komoly alázattal is állok hozzá, hiszen van hova, mivel – viccesen mondva – magasra tették előttem a lécet. Nagypapám személye, *Labossa Lajos* bizonyosan ismerős lehet itt a *Fejér-Komáromi Egyházmegyében*, hiszen éveken keresztül szolgált espesként és 49 éven keresztül a tatabányai evangélikus gyülekezet parókus lelkészeként. De apukám és anyukám is *Tatabányán* születtek és ott nevelkedtek, nagyszüleim pedig a mai napig ott élnek. Ilyen formán tehát én is kötődöm az egyházmegyéhez.

Ahogy említettem, nagypapám, de főként apukám révén sok mindent hozok magammal, amelyekre büszke vagyok és könnyen össze tudom párosítani a saját tapasztalataimmal, saját gondolkodásommal. Természetesen az igehirdetés egy kiemelkedő pontja az egyházi szolgálatnak, hiszen egyértelmű feladatunk Isten igéjét a lehető legtisztábban mindenféle tévtanítástól mentesen továbbadni, átadni a gyülekezet számára. Arra én is mindig igyekszem készüléseim során figyelni, hogy a tanítás, amelyet átadunk, világos, tiszta és érthető legyen. Nem jó, ha a teológus egy az egyben próbálja elmagyarázni a gyülekezetnek azokat a teológiai és dogmatikai tanokat, amelyeket az egyetemen eléggé „szárazon” tanulunk, hiszen véleményem szerint egy prédikációnak élettelinek kell lennie, olyannak, ahol az ember, ha csak egy pillanatra is, de valóban közelinek érezheti Isten valódi-

Gregersen-Labossa György Mátyás 1998-ban született Vas megyében, *Szombathelyen*. Gyermekkora egészét a *Szombathelyi Evangélikus Gyülekezetben* töltötte két lány testvérével *Júliával* és *Flórával*. Édesapja, *Gregersen-Labossa György* 1996-tól az idei év nyaráig látta el az evangélikus gyülekezet parókusi feladatát. 2007 őszétől az újonnan indult *Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskolába* járt. Ezekben az években meghatározó volt számára az elsősegély nyújtás gyakorlata és a cserkészet. 2013-ban konfirmált a szombathelyi gyülekezetben. 2014-től a soproni *Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum)*-ban tanult, ahol 2018-ban sikeres érettségi vizsgát tett. Gimnazista évei alatt érlelődött meg benne, hogy a felsőfokú tanulmányait a Teológián szeretné folytatni – főleg a szombathelyi gyülekezetben kapott gyermekkori és ifjúsági élményeire, illetve családjából hozott értékeire és személyes elhivatottságára alapozva.

2018 óta a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetem *teológus-lelkész* szakos hallgatója, ahol idén ősszel kezdte meg a harmadik évét. Az egyetemen főleg az egyháztörténettel foglalkozik szívesen, de ezen kívül szabadidejében sportol, zenét hallgat, vagy teológus társaival és barátaival tölti idejét.

ságát. Természetesen ez nem egy egyszerű feladat, főleg nekünk, kezdő teológusoknak. De pont ezért jó a gyakorlati munka és a minél több szolgálat, hogy a tapasztalásokból, visszajelzésekből, hibákból, folyamatosan tanulhassunk.

Véleményem szerint az igehirdetés az istentiszteletnek egy nagyon fontos pontja, de csak egy részlete. Én arra szeretnék törekedni szolgálataim során, hogy a gyülekezet számára az istentisztelet egésze kiemelkedő legyen. Ahogy a harmadik parancsolat is mondja, szenteljük meg az Úr napját! Nagy figyelmet szeretnék fordítani arra, hogy a gyülekezet aktívan részt vegyen az istentiszteleteken, hogy a hétnek legalább ezt az egy vagy másfél óráját valóban megélje akár énekekkel, imádságokkal, feleletekkel. Erre nagyon sok lehetőséget ad az egyházunkban egyre népszerűbb „új liturgikus rend”. Nagy öröm volt számomra, hogy a komáromi gyülekezet *Menyes Gyula* lelkész úr révén már elkezdett ismerkedni ezzel a liturgikus renddel. *Angyal-Cseke Csabával* (aki kiváló zenész egyébiránt) közösen mi is ezt a megismerési folyamatot szeretnénk segíteni és ösztönözni a gyülekezetet az aktív istentiszteleti életre.

Szerinted mi okoz majd nehézséget ebben a szolgálatban? Hogyan látod, mik a legnagyobb egyházat érintő kihívások a 21. században?

Mivel még csak teológus hallgató vagyok bőven van még hova fejlődnöm teológiai gondolkodásban és gyakorlati munkában is, ezért komoly izgalom vesz körül, amikor a szolgálatra gondolok. El sem tudom képzelni mi lesz, ha szolgálat közben leszek. Persze igyekezni fogok ezt az izgalmat a lehető legjobban leplezni és feladatomra koncentrálni, de nem zárható ki a hibafaktor sem. Természetesen, ahogy már többször említettem, hogy ebből lehet a legjobban tanulni és remélem, hogy idővel ezek az izgalmak is elmúlnak. Össze kell hangolnom a saját szabadidőmmel, és ami talán még nehezebb, hogy az egyetemi időbeosztással is. De ezek könnyen kezelhető problémák lesznek. Nagyon bízom benne és tudom is, hogy *Nagy Gábor súri* (és most komáromi helyettesítő) lelkész úrral, *Csabával*, a *komáromi gyülekezettel*, és a jó Isten segítségével közösen, egy hasznos és virágzó munkát tudunk végezni.

Az egyház útjának folyamatosan fejlődnie kell és tartania kell a lépést a társadalmi változásokkal. Mindezt úgy, hogy közben hűnek kell lennie a saját magának felállított értékrendekhez, hitigazságokhoz, gondolkodásokhoz. Ez egy kifejezetten nehéz feladat, amely elég sok akadályt gördíthet elénk keresztények elé. Rajtunk, hívő embereken múlik, akik naponta részt veszünk az egyházi életben és a társadalmi körforgásokban, hogy merre tereljük ezt az utat. Véleményem szerint egy bizonyos, addig amíg az életünkben folyamatosan merjük vállalni kereszténységünket, Istennel való kapcsolatunkat és hisszük, hogy Rajta keresztül egy jobb életet teremthetünk egymásnak, akkor Isten gondviselő szeretete és hatalmas kegyelme, amelyet Krisztuson keresztül kaphattunk, és amely a Szentlelken keresztül a mai napig árad ránk, meg fog mutatkozni életünkön, és érezni fogjuk mindennapjainkon!

Ez egy szép zárómondat, Istené a dicsőség... Köszönöm, hogy megosztottad gondolataidat. Életedre, tanulmányaidra Isten gazdag áldását kívánom a tatai evangélikusok nevében is!

Ő így marad meg nekünk...

Béres László evangélikus lelkészre emlékezve

Teológus korunktól összekötött minket az évfolyamtársi, a baráti szeretet és a sok közös élményen túl, hogy már tanulmányaink idején *nagyon komolyan vettük a lelkészi hivatást*. Mindezeken felül *Finnország szépsége*, és északi hittestvéreink szeretete mindkettőnkre óriási hatást gyakorolt. (Már elsőéves korunkban elkezdtünk mindketten finnül is tanulni; én viszonylag hamar feladtam, Laci ebben is kitartó volt!) Szorgalmának meg is volt a jutalma, hiszen teológiai tanulmányaink után évfolyamunkból akkoriban hárman mehettünk ösztöndíjra (középfokú nyelvvizsga előfeltétel volt): *Cserháti Sanyi Amerikába*, én a németországi *Bielefeldbe, Laci azonban* Finnországot választotta (pedig beszélte az angolt és a németet is) mert ahogyan mondta: *„Matyikám, azért megyek oda, mert ez az egyetlen hely Európában, ahol még szeretik a magyarokat!”* (Lengyelországban is!” – *Szerk.*)

1984-89 között Laci volt a teológia sofőrje, én meg a nyomdát vezettem, akkoriban ott nyomtuk a *Lelkipásztort*. Sok közös utunk – szupplikáció, nyomdatechnikai szervezési feladatok okán – hosszú beszélgetéseink voltak. Később feleségem (Betti) orvosi segítségét nemegyszer kérte, s bár nem volt kiemelkedően nagy kézügyessége (ezt ő is önkritikusan elnevette), de hatalmas jószándékával még a rendelőnk építésében is lelkesen segített.

Korábban gyakori vendégünk volt, sokszor megszállt nálunk, amikor Pestre ment/jött közegyházi tisztségei miatt. lyenkor nagyokat diskuráltunk, és persze *szívesen álmodozott velem finnországi jövőjéről is*. Mindig hálás partner volt a poénkodásaimban, a fehér asztal mellett is nagyokat nevettünk... töltekeztünk egymás derűs reflexióiból.

Ilyen *többé nem lesz*. Amióta a beledi gyülekezettől megvált, megkereséseimre, leveleimre nekem sem válaszolt. Ezen a nyáron meglátogatott minket (talán búcsúzni jött?), s igen nagyot beszélgettünk a cseresznyefánk alatt egyházról, s életünk dolgairól...

Személyes lelki/egzisztenciális küzdelmeiben legvégül *egyedül* maradt... Hamvai a sopronnémeti temető tölgyfái alatt pihennek, sírjától messze ellátni a nyugati horizontig. Földi távlatai egyre inkább beszűkültek, lelkész-sorsa egyházunk humánpolitikájának évtizedes hiány-örökségét példázza.

Számomra önmagán túlmutató jel az is, hogy testi bajaival a sekrestyébe húzódott vissza; Neki már csak a JóIsten maradt vigaszul... 31 éves hűséges lelkészi szolgálata után szívét 56 éves korában állította meg Teremtő URa. A feltámadás viszontlátásos reményében búcsúztunk Tőle... Hiányzik. *fm*

„Megszépülve…”

Korunkban is érvényes a mecénások régi igazsága: *„Aki a művészetet támogatja, az mindenkit támogat.”* Épített örökségünk jelentős részét teszik ki a templomok, melyek gondozása, fenntartása – az egyházi vagyon államosítása (szekularizáció) után óriási terhet jelentett az egyházaknak. Éppen ezért igen nagy az örömünk, ha bárhol járva az országban, felújított templomokat, egyházi épületeket láthatunk. A tatai *Szent Kereszt Felmagasztalása Plébániatemplom* most újra a Kossuth tér ékes koronájává vált… köszönet érte!

Foto: frankom

Szeptember 13-án vasárnap, ünnepi szentmise keretében szentelte meg *Veres András* győri megyéspüspök a megújult Szent Kereszt Felmagasztalása plébániatemplomot. Erről a nem mindennapi eseményről kérdeztem *Havassy Bálint László* atyát, a „nagytemplom” – ahogyan a tataiak köznapian emlegetik – plébánosát.

Azt hiszem alig akad pap, lelkész, prédikátor Magyarországon, aki valaha is mentesült volna az egyházi ingatlanok felújítási terhétől. Neked most egy meglehetősen nagy feladat jutott osztályrészül… Mi is történt?

„Nagy kő esett le a szívemről“ – közben mosolyog – hiszen egy püspöki látogatás mindig különleges esemény egy gyülekezet életében. András püspökünk beiktatása óta először van Tatán, s azt gondolom, az alkalom, ami püspöki szolgálatát igényelte, mindannyiunk örömforrása, mert óriási munkálatok végére tett pontot ez a felemelő ünnepség.

2019 júniusában kezdődött el a rekonstrukció, melynek során megújultak a templom *kapui,* megerősítették a *különleges barokk fa tetőszerkezetet*. A templombelsőben elkészült az *új hangosítás,* a *padfűtés*, továbbá *a biztonsági rendszer*, beleértve a kamerákat, a *harangok vezérlése* és a templom *teljes elektromos hálózatának* felújítása. Ami pedig a legszembetűnőbb: a templom külső vako-

Foto: domokosattila

latának a megújulása. A restaurátorok megtalálták a templom eredeti fehér és sárga színét, ennek megfelelően választották ki több színminta felfestése után az épületet díszítő két színárnyalatot.

Fontos megemlítenem, hogy a templom hat új toronyórával gazdagodott, amelyeket archív fényképek és a restaurátori kutatás alapján gyártottak le. Az időmérők fekete számlapjai aranyozott mutatókat és számfeliratot kaptak, melynek ilyetén kialakítását az örökségvédelmi szakemberek felügyeletével erősen szorgalmaztam.

Mi volt a legnehezebb a felújítás ideje alatt az eklézsiának, s Neked személyesen?

A gyülekezet tagjai példás türelemmel viselték a felújítással járó minden terhet, nekem nem panaszkodtak. Nekem időnként voltak „csatáim" az alvállalkozókkal, mert *ragaszkodtam ahhoz a minőséghez*, ami a harmadik évezred elején joggal elvárható. Ebben *Markos Anikó – tatai építész, a Komárom-Esztergom Megyei Építész Kamara elnöke* – a legmesszebbmenőkig „a jó gazda gondosságával" mellettem állt, s szakmai felügyeletével, el nem fogyó akaratával, türelmével, konstruktivitásával és bölcsességével, mindvégig mederbe terelte az olykor szétfolyni akaró erőket.

Legvégül, hadd kérdezzem: eleddig mennyibe került mindez, s ki finanszírozta?

A műemléki helyreállítást 625 millió forintos egyházmegyei támogatásból végeztük el, mely összeg különböző egyházi sikeres pályázatokból állt össze, de természetesen ezek végül is mind állami támogatások voltak.

Következő feladat?

Most, hogy *Veres András* püspök úr felszentelte a templomot, először is örülünk, hogy megszépült környezetben dicsérhetjük az ÚRIstent, s hogy „jó rendben" vannak dolgaink, itt a templomban is, hiszen az elmúlt években felújítottuk a plébániát, a közösségi termünket, s akadt itt elég tennivaló.

Ahogyan ez egy család életében is felújításkor, festéskor lenni szokott, sok-sok mindent megmozgattunk mi is. Az át-/ki-/be-pakolásaink pedig mindig tanítanak minket, hogy melyek azok a dolgok, amiket felújítás után más helyre kell hogy kerüljenek, mint ahol korábban voltak, de ez az élet természetes velejárója. A sok építkezés és felújítás mellett szeretném, ha nem felejtenénk el a lelki megújulást sem: hiszen a hitéletünknek elsősorban az Istennel való kapcsolatra kell irányulnia!

Megszépült templomotoknak mi evangélikusok is őszintén örülünk, s kívánjuk és kérjük a MIndenhatót, hogy gondviselő jóságával áldjon meg Titeket, hogy vezetéseddel épüljetek továbbra is lelki házzá, az ÚRIsten dicsőségére! Köszönöm a beszélgetést!

Foto: domokosattila

Foto: domokosattila

Foto: domokosattila

Foto: domokosattila

Foto: domokosattila

Foto: domokosattila

Foto: domokosattila

És teremté az ember a robotot…a maga képmására(?)

Gondolatok a protestáns munka-etikáról a teremtés hetében

Szeptember vége, október eleje a teremtés-heti alkalmak ideje. Számos előadás, munkacsoport, beszélgetőkör irányítja ilyenkor figyelmét arra a Világrendező Erőre, Akitől van az ÉLET, a LÉTEZÉS. Fölfedezni újra és újra Isten teremtettségbeli rendjét, arra indít minket hívő embereket, hogy hálát adva mindenért, a jó gazda gondosságával vigyázzunk arra a világra, amit ajándékul kaptunk URunktól.

A Biblia első lapjain a civilizáció hajnaláról számazó ősi világkeletkezés-történet héber nyelvi tolmácsolásában azt olvashatjuk, hogy Isten „megcsinálja” a látható és láthatatlan világot, de a magyar „megteremti” szavunk átfogóbb jelentéstartalommal bír, hiszen Isten az Ő teremtő szeretetének a teremtésében „teret” ad, s a világ ebben a tér-időben válik számunkra élhetővé, csodáiban megtapasztalhatóvá.

Az ember is teremt

Most éppen mesterséges intelligenciát (AI), ami nélkül elképzelhetetlen a negyedik ipari forradalom, aminek napjait éljük éppen. Eleddig három nagy ipari forradalom (gőzgépek, szalagmunka, automatizáció) rázta meg időről-időre a történelmet, és minden jel arra utal, hogy a negyediknek – *Internet of Things* (IoT) azaz a „dolgok internete” – a küszöbét már át is léptük. A következmények iránya már látható, de a társadalomra gyakorolt lehetséges hatásait még csak most próbálják felvázolni.

De mi az a „dolgok internete” az „IoT”?

Igen leegyszerűsítve a robotok és gépek olyan rendszere, amit szenzorok és szoftverek kapcsolnak össze, és amelyek képesek adatgyűjtésre, majd azok egymás közötti cseréjére. A kapott adatok alapján a lehető legoptimálisabban és gyorsan(!) lehet irányítani rettenetesen bonyolult rendszereket, ami végül óriási gazdasági haszon formájában realizálód*hat*. S hogy mi ennek az ára – mert mindennek ára van(!) – s hogy kerül ide a JóIsten? Ennek a rövid megválaszolását próbálom meg az alábbiakban.

Vallási reneszánsz?

Az csak volt, spirituális élményre van igény mostanság. Tényként kezelhetjük, hogy a nyugati civilizációban *a vallás* – leszámítva az extrém-pietistákat – a napi élet egyik *mellékterületévé* vált. A vallás valami különálló dolog lett, ugyanúgy, mint a sport vagy a művészetek.

Ha a vallás csak az, ami visszatart a rossztól és arra készteti a hívőt, hogy jót tegyen, akkor nem sok köze van az Istenhez. *„ha a vallás csupán csak fék a rossz ellen és az erkölcscsősz szerepét játssza, akkor ez szomorú felismerést jelent, mert így a vallás megfeneklett és eltévesztette célját.”* (Boulad*) Szintén ő írja: *„Az erkölcstan nem azonos a vallással; a vallás egészen más.”* Vallásos *tér*ről ír, Isten „életteréről” valamennyi létterület végső és legmélyebb dimenziója, illetve ezek középpontja, centruma… A vallásnak nincs valami saját területe, amelybe tartozik, hanem az élet valamennyi területének végső dimenziója!” Azaz: *az ember kreatív/értékteremtő munkájában válik leginkább személyesen megfoghatóvá, érzékelhetővé istenképűségre teremtett volta.* Ezt *Luther* „Katinka udvariaskodásával“ úgy magyarázza: *„ha a szolgálóleány Katinka példásan felsepri az udvart, az imádság!”* A protestáns gondolkodás alaptétele, hogy ha Isten mindenkit egyformán szeret, akkor mindenkinek nemcsak talentumokat, de munkát is adott! Tehát: ami hasznos, az Istennek tetsző, s majd ezt továbbgondolva *(Kálvin!)* fejlődik ki az ún. protestáns munkaetika.

A munka valóban vallásos tevékenység, hiszen benne van az alkotás, tükröződik benne az isteni teremtés, de *„akinek a munka az istene”* – az bálványimádó. Magyarul nem lehet a munka a legfőbb cél, nem szabad mindent a munkának alárendelni, mert a hasznosság szilárd talajáról könnyen a „mindenáron haszon!” ingoványos területére léphetünk.

Termelés helyett teremtés

Az ember számára az Isten-adta munka – hiszen az Édenkert művelése, az is munka(!), s ha már a Paradicsomban is dolgoznia kellett Ádámnak és Évának, akkor a munka semmiféleképpen nem lehet „Isten büntetése” – sőt, az élet után legnagyobb ajándéka az Istennek! A robotizáció ugyan teremt majd új szakmákat, de többet töröl el, mint amennyit létrehoz! Eltűnő szakmák jelzik a modernizáció rögös útját…

Szociológusok figyelmezetetnek az iparilag világszínvonalat képviselő *Németországban*: a munkanélküliek táborának gyors növekedése a mesterséges intelligencia bevezetése következtében – a 80 milliós Németországban 13-16 millió embert jelentene – olyan társadalmi, politikai ki-

Boulad* *Henri Boulad* Alexandriában született 1931-ben; teológiát Libanonban, filozófiát Franciaországban, pszichológiát az USA-ban tanult. Jezsuita szerzetes. 1985 óta az egyiptomi, 1991 óta az észak-afrikai és a közép-keleti karitász vezetője, továbbá a Világkaritász alelnöke.

hívások elé állítja a vezetőket, amikre nincs garantáltan működőképes, alkalmazható foglalkoztatás-politika.

A tavalyi *davosi Világgazdasági Fórumra* készült tanulmány szerint a vizsgált 15 legfontosabb ipari országban – az első körben/hullámban összesen 7,1 millió munkahely szűnik meg 2020-ig, miközben csak 2 millió új jön létre. Így nagyjából 5 millióval lesz kevesebb állás-hely. A legsúlyosabban érintett ágazatok az egészségügy, az energia-, a pénzügyi szolgáltatási szektor. Prognosztizálható, hogy sokkal több nőt érintenek kedvezőtlenül a változások, mert a „vesztes" területeken nagyobb arányban vannak jelen.

A változás már elkezdődött

Egyre inkább megváltozik a munkák jellege: *több lesz a konkrét helyszínhez nem kötött*, infokommunikációs eszközökkel végezhető munka – mára mindenki megtanulta mi is az a *„home office" vagy kik azok az „influenszerek" (internetes véleményvezérek)*!

Csak egy gyors kitekintés: jóllehet az *Apple iPhone* 2007. január 9-i bemutatója előtt is léteztek már okos(abb)telefonok, valójában az *Apple App Store* (webáruház) viszont csak 2008. július 10-én árasztotta el appokkal (egyszerűen használható cél-alkalmazások) a világot. S lám, milyen óriási változást tapasztalhattunk meg az elmúlt 13 esztendőben!

Ez most áldás vagy átok? És mi lesz az egyházzal?

Amíg „ketten vagy hárman" összejönnek az Ő (Krisztus) nevében, addig lesz földi Eklézsia, de annyi bizonyos, hogy a keresztény lét az nem „online-életforma". Az istentiszteletek közösségi élménye nem pótolható még professzionális megtámogatottságú video-közvetítéssel sem, ami lehet lelki túlélést segítő „pótlék", de nem lehet a jövő útja. A Szentléleknek „teret" nem a virtuális tér ad, hanem a személyes jelenlét a gyülekezeti közösségben!

A közvetlen diskurzusok örömét a kommunikációs csatornák nyújtotta lehetőségek csak részben képesek visszaadni, s bár ennek is nagyon szoktunk örülni, de a jövőben is a személyes találkozások fogják táplálni, formálni az adott közösséget.

Annyi bizonyos, hogy ez a járvány(vész)helyzetes időszak alaposan próbára teszi minden felekezet hitéletét, intézményeinek normális „menetét". Remélhetőleg egyszer végérvényesen lecsillapodnak ezek a „hullámok", s addigra az is ki fog derülni, mennyire volt szüksége a ma modern emberének az Egyház *szolgálatára*, vagy csak az egyházi (online?)szolgáltatásokra van igény.

A fejlődés szekere után sokáig futhatunk, de elfáradás lesz a vége. Jobb tehát ráülni, s józanul felmérni, mi a feladatunk az *'itt és most'*-ban, mert azt már megtanultuk a Mestertől, hova igyekezünk...

fm

Szabad-e...?

Gondolatalm az úrvacsoráról – az úrvacsora évében

Amikor gépelem ezeket a sorokat, katolikus testvéreink éppen konferenciát tartanak Szegeden az eucharisztiáról, az (úrvacsoráról). Jól megalapozott teológiai érvekkel megtámasztva még ma is áll a kereszténység legnagyobb bástyájának a katolikus Egyháznak a hittétele: *„extra Ecclesiam chatolicam nulla salus est"* mely dogmának a jelentése: *„a katolikus Egyházon kívül nincsen üdvösség..."*

Aquinói Szent Tamás az Eucharisztiát az *„egyházi egység szentségének"* és a *„misztikus test egysége szentségének"* tekinti. Az úrvacsora, tehát titok (nem magyarázható, csak elfogadható!) azért kaptuk Jézus URunktól, hogy a megosztott, egymással szembenálló emberekből hívő néppé, Isten népévé váljunk, mely „egy szív és egy lélek" (ApCsel 4,32).

„Jézus igen, egyház nem"

„Elfogadom Jézust, de az egyházából nem kérek". Ismerős, gyakori kisebbségi vélemény ez a hívők nagy táborában – felekezeti hovatartozás nélkül(!) – s valljuk meg gyakran van ennek a kritikának jogalapja is. Az Eucharisztia/az úrvacsora egyesít tehát bennünket. Azaz csak egyesítene...

Lassan két éve, hogy *Heiner Koch* Berlin érseke arra hívta az egyházmegyéje papjait, hogy kövessék a Német Püspöki Konferencia *interkommúnió-dokumentumában* foglaltakat, és aszerint kezdjék meg a *katolikus hívek protestáns házastársainak áldoztatását* a szentmiséken.

Mint protestánsok örülhetünk ennek, de a katolikus-protestáns házastársak *csak akkor(!)* járulhatnak a szentmiséken együtt áldozni, ha úgy érzik, hogy az Eucharisztia közös vétele *„súlyos lelki szükség"* a számukra.

Eléggé súlyos?

Amikor egy férfi és egy nő egymásnak örökre lekötik magukat, ez a legjelentősebb esemény egész földi életükben. Óriási feladat, óriási felelősség megtalálni azt az élettársat, akit az Isten nekünk szánt!

A házastársak, akik *teljes életüket* is megosztják egymással, sőt beleszövődnek Isten folyamatos teremtésébe – azaz vállalják a családi élet felelősségét és gyermekeket vállalnak – Jézus Krisztusba vetett hitüket eleddig nem élhették meg az eucharisztia közösségében. Koch érsek (hatoldalas!) levelében rámutat arra az „eléggé súlyos" tényre, hogy ***„az Eucharisztia sok keresztény számára egyre inkább elveszíti a jelentőségét, és már nem áll az életük középpontjában"***.

A 27 németországi katolikus egyházmegyéből már 12 egyházmegye püspöke engedélyezte a katolikusok protestáns házastársainak áldoztatását. Az engedélyt korábban megadó egyházmegyék, időrendi sorrendben: *Paderborn, Hamburg, Magdeburg, Osnabrück, Erfurt, Bamberg, Würzburg, Essen, Speyer, Münster*, és *Rottenburg-Stuttgart*.

Az engedélyezés feltételei a tizenkettőből tíz egyházmegyében a német püspöki konferencia június 27-én, pápai jóváhagyással kiadott interkommúnió-dokumentumát követi. A *bambergi érsek* a dokumentuméinál szigorúbb, míg a *würzburgi püspök* jóval lazább feltételekkel vezette be az illetékességi területén az *interkommúniót*.

A trenddel szembehelyezkedő álláspontot foglalt el *Köln* bíboros érseke, *Rainer Woelki*, aki kitartott az Egyház tanítása, vagyis a nemkatolikusok *rendes körülmények közötti áldoztatásának lehetetlensége mellett*. *Woelki bíboros* meghatározó hangja volt annak a kisebbségi csoportnak a német püspöki konferencián belül, akik a szentszéknél panaszt emeltek a konferencia interkommúnió-dokumentumával szemben.

Élet – örökélet és az „élet szentsége"

Az életet fenn kell tartani. Ez az emberek esetében evéssel és ivással történik. Az étel az a táplálék, amely életben tart minket. *A teremtéssel való közösség ez, ami élteti az embert*. De a természetes evés és ivás nem tart bennünket örökre életben. A világgal való természetes közösségünk a halál felé vezet. Szükségünk van egy olyan különleges ételre és italra, amely az örök életre táplál minket. Ez az étel az Isten Fiának titokzatos „Vacsorája", Krisztus Teste és Vére, mely magával az Istennel való közösségünk.

Pál apostol szerint, *„ami nem hitből van, bűn az"* (vö. Rm 14,17-23) Aki tehát hittel veszi az úrvacsorát, annak az örök életet jelenti! (Függetlenül attól, hogy teológusok mit gondolnak az úrvacsora szentségéről...) Ugyanakkor *Heiner Koch* Berlin érsekének igaz az aggodalma: *„Az Eucharisztia nélkül nincs egyház, nélküle nem élhetünk sem egyénekként, sem egyházként"*.

Az eucharisztia/úrvacsora vétele az átlag-hívők életében már nem probléma, gyakorolják az *interkommuniót*. Lelkiismeretfurdalás nélkül, hittel fogadják evangélikus templomainkban a katolikus hívek az úrvacsorát, ha vegyesházasságban élő házastársakról van szó, különösen is. Ha az Istentől kapott *Élet szentségét* (ami a legnagyobb szentség!) az „asztalnál és ágyban" a férj és feleség szeretetben megélik, akkor ezt a legeslegnagyobb szentséget – így gondolom – semmilyen emberi elgondolás, zsinati döntés nem írhatja felül!

Ha mégis, azért súlyos árat fizet majd a kereszténység, nemcsak a 'nagyegyházi' felekezetek, de a kisebbek is... *fm*

Amikor azt mondják: Békesség és biztonság, akkor tör rájuk hirtelen a végső romlás, mint a fájdalom a várandós asszonyra; és nem fognak megmenekülni. *1 Thessz 5,3*

Az élet folyamatos kockázat. Minden változik, semmi nincs benne, ami változatlan, csakis egy: a változás. Kijelenteni, hogy „na most ura vagyok a helyzetnek” – perfekciót, megállást jelentene, ami pedig ellentétes a folyamatos mozgással. Mégis sokan tesznek ilyen életellenes kijelentéseket. Az életellenesség mindig Isten-ellenesség is. Aki azt mondja, békességet, biztonságot teremtettem, az Istent zárja ki az életből, aki egyébként a Békesség Ura. Aki pedig kizárja Istent a gondolataiból olyannyira, hogy már többszörös áttételben sincs jelen életének dolgaiban, annak erkölcsi érzéke kopik, sőt idővel szociális érzékenysége is ellaposodik.

Békesség és biztonság... Irakban, Közép-Afrikában, s még körülbelül kétszáz helyen, ugyanis ennyi fegyveres konfliktust tartanak számon jelenleg a világon! (A helyi „béketeremtő” maffiákról, klánokról már ne is beszéljünk.) Az ember békessége a fegyveren alapul. Úszó haditechnikai városokon, vízen és víz alatt, melyekről repülőgépek és rakéták ezrei ontják magukból pusztító erejüket. A puskagolyó és az interkontinentális rakéta atombombája is béke érdekében repül a cél felé. De milyen béke is az ilyen? Emberi, külső, mely csak újabb szenvedést okoz. *„Aki kardot fog, kard által vész el.”* – mondja Jézus, akinek igazságai minden időben megállják helyüket. Sőt olyannyira időtlenek, hogy rövid távon és hosszú távon is igazak. Távlati vagy pillanatnyi konfliktuskezelés, csak a belülről fakadó (istenes) igazságok érvényesítése ad garanciát a békére. Minél inkább Isten szerint való a „béke", annál tartósabb.

A végső romlás sajnos elkerülhetetlen. Sokan emiatt fulladnak közönybe, vagy éppen élvezkednek a világvége-hangulat fokozásában és abban a hitben, hogy ők persze biztonságban vannak. Az élet isteni rendjének (ok, okozat; kezdet és vég) engedelmeskedve meg kell születni a gyermeknek, még akkor is, ha ezzel krízist okoz – akár az anya életében is. Világunk felderíthetetlen ősokai között van egy, ami nyilvánvaló: az ember, s gyarló tulajdonságai. Ezeken változtatni pedagógia, szülői szigor, állami szankció csak részben tud. Az igazi változást munkálni egyedül az Isten képes, ha beengedjük szeretetét életünkbe. Más „menekülési” út nincs.

Uram! Add nekünk békédet, hogy a világ békétlensége láttán is megmaradjon bennünk a Tőled kapott hitünk, reménységünk és szeretetünk! Ámen

Ne fizessetek senkinek rosszal a rosszért. Arra legyen gondotok, ami minden ember szemében jó. Ha lehetséges, amennyire tőletek függ, éljetek minden emberrel békességben. *Róma 12,17-18*

Már szocializációnk, világfelismerésünk hajnalán, zsenge gyerekkorunkban megtanuljuk: „Kölcsön-kenyér visszajár!"... azaz: „Ha te így, hát akkor én is úgy!” Ősi kód ez bennünk, sértettségünkkel nem szeretünk adósok maradni! Hiába ismerjük a mondást: *„Ha megdobnak kővel, dobd vissza kenyérrel!”* – ezt a nemes konfliktuskezelő aktust többnyire a szentekre hagyjuk. Egyébként is, aki nem üt vissza, azt gyengének titulálják... Ugyanakkor, ami jól működik az állatvilág hierarchiájában, az másképpen alakul az emberek között – feltételezve, hogy az ember nem állat, hanem több annál.

Tény, hogy Jézus tanítása messze felülemelkedik az egyszerű betartásán a parancsolatoknak – nem is tudnak ezekkel mit kezdeni. Az emberek életének alapvető szabályozásában a mindenkori törvény szava a döntő: vagyis az elkövetett törvénytelenségért szankció jár. Pál tanácsainak igazságtartalmát néhányévtizedes földi vándorlásunk után látjuk meg. Aki negyvenéves korára nem tanulta meg, hogy az élet az alapvetően kooperáció, az még semmit nem tanult meg! Negyvenes évek vonzásában sokan – hitünk szerint – „újra-kezdik” az életüket, ami eleve lehetetlen, hiszen éppen a második felébe, a leszálló ágába kerülnek... Tévhitük szerint az élet új lehetőségekkel várja őket... az eredmény pedig pontosan az ellenkezőjét mutatja: amiből szabadulni akartak egy-egy válással, ugyanabba a gödörbe esnek bele. A változásnak ugyanis mindig belülről kell fakadnia, az belülről hat kifelé, s nem fordítva. Emberi kapcsolataink legbiztosabb alapja tehát a kooperáció, melyben arra kell figyelnünk, ami minden ember szemében jó – nemcsak a sajátunkéban.

Hiába azonban minden jóra való törekvésünk, ha olyanokkal találkozunk, akik saját bűneik, hamis büszkeségük, kivagyiságuk okán teljesen érzéketlenné váltak. Életvezetési hibáik következményeiből, tragédiáik megkötözöttségéből nem tudnak kilépni, s belső békétlenségüket az egész világra kivetítik. Ilyen esetben nem marad más hátra, mint hogy a JóIsten-adta vérmérsékletünk, belénk-kódolt toleranciánk alapján a megfelelő pillanatban visszalépjünk egyet... Ha „száguld velünk szemben az expresszvonat", akkor botorság nem hátralépni egyet – ez nem megalkuvás, hanem a belátás, a józanság lelke.

Általában nehéz megtenni azt a lépést, ami elemi ösztöneinkkel éppen ellentétes irányba mutat. Amikor a tehetetlenség dühe ökölbe szorítja a kezünket, akkor azt csak az Isten segítségével lehet oldani! Egyedül az imádság, az Istenre-figyelés nyugalma képes feloldani lelkünk feszültségét... A konfliktus-helyzetekben csak így válhatunk az igazság tanúivá, a békesség követeivé. Az effajta alázatos életvezetés nem tűnik mindig látványosnak, rövidtávon sem mutatja a siker jeleit, de az eredményét idővel meghozza, mert Isten áldása van rajta, aminél nincs nagyobb jutalom.

Uram! Türelmetlen vagyok. Türelmetlen a munkámban, mert sokszor nem látom az eredményét, türelmetlen az emberi kapcsolataimban, mert nem úgy alakulnak, ahogyan szeretném, türelmetlen vagyok magammal is, mert nem tudom következetesen betartani azt, amit elhatároztam. Uram, ezért türelmetlen vagyok Veled is! Kérlek, újítsd meg szívemet-lelkemet, hogy Benned felüdülve, derűvel tudjak felülemelkedni hiányosságaimon, s Téged dícsérve békességet nyerjen lelkem – mindenki hasznára! Ámen

Előtökbe adtam az életet és a halált, az áldást és az átkot.Válaszd hát az életet! *5 Móz 30,19*

Segíts magadon, s az Isten is megsegít! – mondják sokan, azaz ha te nem teszel semmit, akkor nem történik változás. Sokan ebből (is) azt a következtetést vonják le, hogy Isten alapviszonya teremtett világához a passzivitás. Ez amolyan deista elképzelés, hogy ti. megteremtette a világot, aztán magára hagyta... Sokan gondolják, Isten csak fikció, elképzelés, kitalált történet. Richard Dawkins angol biológus, a 70-es évek közepe óta világsikernek örvendő „Önző gén” szerzője, újabb nagy vitákat kiváltó könyvvel állt elő. Isteni téveszme c. könyvében tudatosan provokatív, és ” hitet tesz” az ateizmus, mint bátran vállalható, tisztességes álláspont mellett. Sok érdekes, tudományos magyarázatával kapcsolatban csak egyetlen baj van: elfelejti,

hogy a vallás lényege nem azonos a tudomány céljával, azaz a vallás nem „általában” akar választ adni, hogy milyen a leginkább vállalható egyetemes világkép, hanem az individuum, az egyes ember, azaz az „Én” helyzetére akar megnyugató válaszokat adni. A saját sorsunk esendőségének (betegség, veszteség, mindenféle hiány és egyéb nyomorúság) felvállalása – ha nem is megértése, de megnyugtató integrálása a hétköznapokba -, a cél mindazok számára, akik a beteljesületlen kívánságok ellenére, teljes életet szeretnének élni.

Ehhez nyújt kiváló segítséget a Biblia. Evangélikus tradíciónk lényege a dogmanélküliség, s a szabad gondolkodás a jézusi szeretetben. Nyilvánvalóan egyszerűbb azt mondani: „Ez így van, aki ezt nem így gondolja – kizárjuk!” (Korábban a megégetés veszélye is leselkedett az ilyen eretnekekre...) Persze ma is vannak, akik képtelenek elviselni a másfajta gondolkodást. Olvasom, Afrikában a „jó muzulmánok” nagy gumiabroncsba gyömöszöltek keresztényeket, benzinnel leöntötték őket, majd meggyújtották... válaszul egy jelentéktelen újság Mohamed-karikatúráira. Nem katolikus „találmány” tehát az inkvizíció, hanem génjeinkbe ivódott ősrégi készség, letörölni a másikat a vita színpadáról. Létünk ilyen: Istentől kapott szabadságunkba benne foglaltatik nemcsak a jó, de a rossz választásának is a lehetősége.

Élet és halál, áldás vagy átok? A választás olyan egyszerűnek tűnik, mégsem az. Amíg az életért folyamatosan küzdeni kell, addig a halálért semmit nem kell tennünk, csak el kell engednünk magunkat... s már gurulunk is lefelé az elmúlás lejtőjén. Közvetlen környezetünkben is akadnak bizonyára olyanok, akik már rég feladták, már jóideje nem küzdenek. „Minek is? Nekem már úgyis mindegy!” – magyarázzák tönkrement életüket. Az elveszettség érzése azonban soha nem a sikertelenségből táplálkozik, hanem a magányból. Abból, hogy nincs „se ember, se isten", akivel megoszthatnánk gondolatainkat.

Az élet lényege, hogy folyamatosan választanunk kell – kis és nagy dolgokban. Isten napról napra elénk adja a lehetőségeket, s a Tőle kapott szabadságunkban mi pedig választunk. Válasszuk azért az életet! – még ha ez a nehezebb is. Hiszen megtapasztaltuk: itt az áldás van, azaz a nyugalom, amott pedig az átok, azaz a békétlenség...

Uram, Istenem! Sokszor nehéz helyzetben találom magamat... Magam sem tudom, hogy mit válasszak, mert mást diktál az értelmem, s megint mást a szívem. Egyedül oly nehéz a választás! Kérlek Téged, segíts nekem! Adj nekem bátorságot és bölcsességet döntéseimhez, apró jeleket, hogy ne csak tudjam, de érezzem is, hogy Te mindig velem vagy minden utamon! Ámen

Jézus erre kijelentette: „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené.” Amikor ezt meghallották, elcsodálkoztak... *Mt 22 n 14,2*

Jézus követőinek tábora igencsak sokszínű. Ahány ember, annyiféle elképzelés Istenről és Jézus Krisztusról, kegyelemről, s keresztény (krisztianoi=krisztuskövető) életről. Az egyik merevséggel vádolja a másikat, a másik rajongással az egyiket. Aurea mediocritas (arany középút) sokak szerint meg nem is létezhet a hívő életében. Aki nem összefüggéseiben látja a világot, annak a középút a közömbösséget, a langyosságot jelenti, aki azonban hittel és értelemmel igyekszik megismerni Isten teremtett valóságát, az tudja, hogy itt a mértékről van szó. Jézus számos példázatában hívja fel a figyelmet, hogy Isten országa egészen más, mint ahogyan azt az ember elképzeli.

Jézus kijelentésén sokan elcsodálkoztak, egyesek talán meg is botránkoztak. Mi az, hogy ide is meg oda is? Az elnyomó rómaiaknak nem adópénz, hanem kard jár! ...S ahogyan akkor, ma is sokan vannak, akik úgy hiszik, Isten dicsőségét meg kell védeni ebben a világban. Naponta értesülünk a médiából a szélsőséges vallási irányzatok áldozatairól. Elkövető és célcsoport, mindannyian áldozatok, a tudatlanság, az Isten-ismeret hiányának áldozatai. Kálvin jól mondja, a „helyes Isten-tisztelet, a helyes Isten-ismeretből származik". Ezért elengedhetetlenül fontos a tanítás. Mindaddig, amíg az ember nem képes felfogni, hogy az Isten az Egy és osztatlan, s csak az Egy Valóságról alkotott elképzelések a különbözőek, addig nem lesz előremutató változás a világban.

Jézus kijelentése nyilvánvalóvá teszi, hogy két világban létezünk: a láthatóban itt, s a láthatatlanban, melynek teljesen részesei csak halálunk után válunk. Azonban nem lehet úgy élni ebben a világban, hogy azt gondoljuk már odaát vagyunk, s nem lehet abból kiindulni, hogy ami odátról való, az mindenki számára nyilvánvaló. „Megadni a császárnak” azt jelenti: E világ törvényeit ismernünk kell. „Megadni az Istennek” pedig azt jelenti, hogy ismerjük az Isten törvényeit, s aszerint éljük az életünket.

Istenem! Segíts, hogy megértsem akaratodat, s aszerint is éljek! Ámen

Nálad van a bocsánat, ezért félnek téged. *Zsolt 130,4*

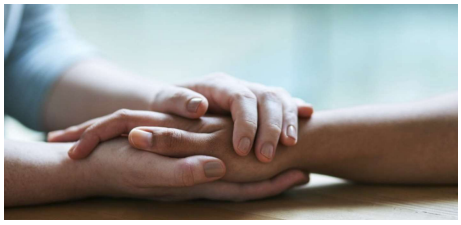

Amennyire a szeretet és a szabadság szárnyakat képes adni, olyannyira visszahúz a bűn, s az ahhoz tapadó lelkiismeret-furdalás. Csak idő kérdése, hogy a vétkek, életvezetési hibák következményeinek lelki terhe mikor válik elviselhetetlenné, s rántja magával a hétköznapok józan gondolkodását. Amit a világban hibaként, kudarcként emlegetnek, azt a hívő ember bűnnek nevezi. Elvállalni a személyes felelősséget csakis a beletás készségével lehetséges. *„A bajnak soha nincs gazdája.”* – tartja a népi szólás, viszont a rossz megcselekvésének a következményeit valaki(k)nek mindig el kell hordozni. Az is a megfigyelésen alapuló igazság, hogy általában a vétlenek szenvedik meg, hordozzák el a bűnök következményeit.

Aki lelki érésének eljut abba a szakaszába, hogy fáj neki az igazságtalanság, teher neki a rossz, az szabadulni akar a bűntől. Attól, ami visszahúzza őt, hogy a lélek szabadságát, a lelkiismeret terhétől való szabadulás örömét megélje. Addig, amíg nem tapasztalja meg a megszabadítás örömét, addig korrigálni sem tudja hibás életpályáját, de még a jóvátételt sem tudja elkezdeni. A változás igénye ott lapul mindenki szívében, de a változtatáshoz az erőt, az első lépések megtételéhez a bátorságot fölülről kapjuk. Ezért vallják a keresztények (krisztuskövetők), hogy egyedül nem megy...

Aki belenéz a törvény tükrébe, s meglátja benne elesettségét, s az Isten nagyságát, az bizony megriad, sőt félhet is. A középkori ember egyenesen rettegett az Istentől, s nem merte elhinni, hogy a Mennyei Atyja kegyelmes. Az alázatos ember beismeri, hogy megérdemli a büntetést, de azért ő is szeretne szabadulni a következményektől. Van azonban olyan eset is, amikor az ember magát bünteti, hogy lelkiismeretének tüzét valamelyest oltsa ezzel... A végső, feloldozó szó azonban csak az Istentől jöhet. Egyedül neki van hatalma, hogy a bűnöket megbocsássa. A megbocsátás nem jogi kategória, hanem lehetőség, amelyet nem az ember, hanem az Isten teremt. Ezért a bűnbocsánatból élők jól tudják, hogy életük megoldása a keresztfa titkában van, s a „keresztalja” pedig az a hely, ahonnan szemlélve a világot, s önmagukat, az egyedül helyes értékrendet építhetik föl.

Uram! Add nekem az újrakezdés lehetőségét, s tedd késszé szívemet, hogy meg tudjak bocsátani másoknak! Ámen

Mi jövevények és zsellérek vagyunk előtted, mint minden ősünk. Napjaink olyanok a földön, mint az árnyék: nincs állandóságuk.

1 Krón 29,15

Aki készséget kapott a folyamatos változásban az Örök Isten rejtjeles „ujjlenyomatait" meglátni, – az teljes életet él... Mindegy, hogy mit vizsgál az ilyen ember: a csiga házát, a kígyó útját vagy éppen az ember lelkét – mindenütt az Istenbe „botlik". Éppen ezért Istent kifürkészni a teremtett világban nem magas, akadémikus teológus tudomány, hanem emberlétünk alapmotívációja. Enélkül nem is tudnánk létezni, legfeljebb vegetálni... s reprodukálni a „fölöslegest". Aki legalább egyszer már rácsodálkozott tovaillanó homokszem-létére a létezés univerzumában, s cseppnyi életére az Idő óceánjában – az tudja mire is gondolok.

A zsellér (nincstelen napszámos) egyetlen vagyona az idő, amit odaszán az adott munkára. Őseink dolgos életének, kitartásának, küzdeni-akarásának, s mindenekelőtt Isten megtartó kegyelmének – amikor a rosszból is a jót hozza elő – köszönhető, hogy az *Idő Folyamában* mi ma itt vagyunk/lehetünk, s elmélkedhetünk egy-két percben arról, „Mivégre is?" vagyunk ezen a világon...

Életünk valóban árnyékhoz hasonló. Tulajdonképpen azért vagyunk, mert Isten Szeretet-Napjának sugarai reánk esnek, ezért láthatjuk önmagunkat és másokat is, mert létünkkel árnyékot vetünk az Isten időszalagának nekünk rendelt szakaszára... S persze mozgunk! Futunk-szaladunk-ficánkolunk, de mi ez a mozgás ahhoz képest, amit Isten tesz meg értünk? Ő ugyanis naponta felhozza Napját mireánk, hogy ha másban nem, hát a kelő vagy nyugvó Nap egy kicsit időt-, s gondot-felejtő néhányperces sugaraiba belemerengve megérezzük a Teremtő, Örökkévaló Isten „ízét".

Ezen a mai napon is számtalan feladat vár ránk. Találkozások, melyek akár utolsók is lehetnek. Ki tudja?... Egy bizonyos: Mindennapos történéseink hátterében ott van Isten, dobogtatja szívünket, hogy élhessünk... Vajon a mi szívünk miért, kiért dobog? Vajon minden hetedik dobbanása hálaadás-e?...

Uram! Kicsinek teremtettél minket, s mi nagyok akarunk lenni – olykor mindenáron... Vedd el kétségbeesésünk-ébresztette fölényeskedésünket teremtett rended ellen, s add, hogy Általad és Benned megízlelhessük létünk örömeit!

Ha megtelik szívem aggodalommal, vigasztalásod felüdíti lelkemet. *Zsolt 94,19*

Aggódás – az érzelmek hullámvasútja... A bizonytalanság, a kilátástalanság, a lehetőségek hiánya – vagy éppen a lehetőségek megléte, de az erő vagy a bátorság megkopása a változások megtételéhez – mind aggódásaink kísérői. A még nem látható konkrét (közel)jövőtől való félelem teljesen képes megbénítani nemcsak a lelket, de erősen korlátozza a testet is. Aggódunk a munkahelyünkért, a gyermekeinkért, az egészségünkért, és a relatíve egzisztenciális biztonságunk elvesztésének Damoklész-kardja is ott függ felettünk... Nem csoda hát, hogy aggódunk... Pedig a Mester mindenkit így biztat: *„Ne aggodalmaskodjatok!"*

Kétezer évvel ezelőtt is volt miért aggódnia, ma is van és amíg lesz ember, addig aggodalom is lesz, mert elmúló életünkbe beleszőve jelen van mindennapjainkban a jó, a szép, a fontos elvesztésének lehetősége is. Míg az életéből Istent kizáró ember tragédiának éli meg mindezt, addig a hívő ember ajándéknak/lehetőségnek, mert ezeken a „kereszteken" keresztül jobban megértheti önmagát. Manapság divatos emlegetni azt, ha valaki a lelkével foglalkozik. Ezoterikus könyvek hegyei hirdetnek „belső lelki utazásokat". Az utazás, a mobilitás a ma embere számára egyértelműen a sikeres életet jelenti. Aki meg otthon kuporog a hokedlin, vagy a sámlin ücsörögve a vaskályhájában bámulja a lángokat – miközben minden létező hulladékot eléget, hogy meg ne fagyjon – az ilyen embert sikertelennek ítélik meg. Pedig a régi „szerzetes nagyok" kedvenc kövükön, barlangjukban magányukban elmélkedtek – tették belső utazásaikat. A világ számára ők sikertelenek voltak, Isten számára békességet birtoklók, az utókor számára pedig szentek.

A hívő ember – klasszikus értelemben – nem szent. Időnként őt is megpörgeti a világ kívánság-örvénye, sőt szívébe olykor beköltözik a csüggedés is. De „tudása", mely hitéből fakad, átsegíti a nehéz pillanatokon. Ismeri a megoldást, s az imádság erejét. Beengedi életébe az Istent, hogy a Lélek jelenlétének vigasztalása által új erőt nyerjen...

Uram! Vigasztalj, hogy élhessek! Ámen

A süketet ne ócsárold, a vak elé gáncsot ne vess! Félj Istenedtől! Én vagyok az ÚR! *3 Móz 19,14*

Süket, vak, sánta, béna, nyomorék, fogyatékos, rokkant... a sort hosszan lehetne még folytatni azokkal a szavakkal, melyek már hangzásukban is kirekesztőek, s sokakban kellemetlen érzéseket keltenek. Sokan vannak ugyanis, akik iszonyodnak már a fogyatékos emberek látványától is, mert környezetükben, családjukban soha nem fordultak elő sérült emberek. A hiánnyal élők persze egészen másképpen látják önmagukat. Ők tudják – amit egészséges embertársaik (még) nem -, hogy az ember méltóságát nem fizikai-szellemi kondíciója adja, hanem az, hogy embernek születik erre a világra. (Komoly etikai kérdéseket vet fel azonban a modern orvostudomány következtében előállt helyzet, amikor nyilvánvaló, hogy az életmentő műtétek elvégzése ellenére sem lesz képes emberhez méltó, korlátozott életet élni. Lehetséges, hogy az orvoscsoport a párszázgrammos emberkezdetkék életbentartásával a szakmai újságok címlapjára kerül vagy legalábbis emeli Dr. X és Dr. Z. publikációs indexét, de együttélni, elhordozni a sérült embert nem nekik kell.)

Óriási dolog, hogy társadalmunkban intézményeket tartanak fenn az ilyen embertársaink élethossziglani ápolására – bár errefelé, ebben a közép-európai különös magyar valóságban az intézmények többsége heroikus küzdelmet folytatnak az életbenmaradásukért -, de elhordozni a hiányt méltósággal, szeretettel, csakis a család képes... Jegyezzük meg: külső és felső/isteni segítség nélkül, azonban a család ereje is véges!

Európában minetegy 50 millió (!), valamilyen fogyatékkal élő ember él. Sokan születésüknél fogva kényszerülnek hiánnyal élni, mások balesetben váltak csökkent képességűvé. Vannak persze olyanok is, akik maguk rontottak állapotukon. Németországban a 20-35 év közötti fiatalok 14%-a(!) halláskárosult, a szakemberek szerint köszönhető ez a fülsértő zene hallgatásának. Drogok, alkohol vagy éppen a mértéktelen elhízás is tehet életvitelben korlátozottá...

Nem sok értelme van pontozni, s táblázatba sorolni az emberek fogyatékosságait, hiszen mindenkinek a maga baja a legnehezebb teher, de tény hogy az egészséges ember messze többet is megtehetne állapotának megőrzésért. Pál apostol így mondja: *„Hát nem tudjátok, hogy testetek a bennetek élő Szentlélek temploma?"* Ha pedig templom, akkor nagyobb megbecsülést, gondoskodást érdemelne.

Az állatvilágban olykor megható gondoskodásnak lehetünk tanúi: egyik patkány vak társát fűszállal vezeti az élelemhez, az elefántcsorda egészséges tagjai addig nem esznek, míg elvesztett ormányú társukat – mindegyik elefánt egy-egy fűcsomóval – jól nem lakatják... Nekünk embereknek sem okozna nagy problémát sérült embertársainkról való gondoskodás, ha a szociális rendszerünk igazságosabb lenne. Amíg azonban a gyógyítást a 21. században is az üzleti szellemű magánérdek igazgatja, addig nagy változást nem várhatunk... Fogyatékkal élő embertársaink pedig itt élnek közöttünk.

Az ember büszke teremtés, s ha elveszik vagy korlátozzák büszkeségünket, akkor az nagyon tud fájni. Ez azért van, mert az ÚRIsten méltóságteljes életre teremtett mindnyájunkat. Talán nem is gondoljuk, hogy olykor egy-egy őszinte mosoly, derűs pillantás, természetes gesztus, milyen sokat jelent korlátozottságban élő embertársainknak. Az ilyen méltóságteli találkozásban mindenki kap, mert Isten a hiányban is képes megmutatni az élet ajándékozó gazdagságát...

Uram! Hálát adok Neked egészségemért, s hálat adok Neked azért is, hogy naponként erőt adsz elhordozni ami megmaradt belőle... Uram add, hogy ne perlekedjem Veled, s embertársaimat se terheljem folyton panaszaimmal! Adj nekem derűs lelket, érző szívet, hogy észrevegyem, amikor szükség van rám, s néhány bátorító jó szóval vagy cselekedettel segíthessek elhordozni mások terheit. Uram, tedd nyilvánvalóvá akaratodat életemben, hogy a hiányban is megláthassam Teljességedet, s megtaláljam életem harmóniáját ebben a földi világban, ahová megszületni engedtél – olyannak, amilyennek -, de a Te kedvedre, s a Te dicsőségedre! Ámen

Jaj azoknak, akik azt mondják, hogy a rossz jó, és a jó rossz, és akik azt állítják, hogy a sötétség világosság, és a világosság sötétség; azt állítják, hogy a keserű édes, és az édes keserű! *Ézs 5,20*

Az igazságnak számos nézete van, de az igazság, az mindig csak egy, ahogyan az Isten is Egy...Éppen ezért, aki a Teremtő igazságát fogadja el mértékül, s az alapján tájékozódik, annak szava minden változó körülmény közepette kiszámítható: igen vagy nem és ezen szavakban nincs változás, nincsenek betoldások sem, hogy „de azért...” Aki pedig emberi véleményekre/vélekedésekre alapoz, az az igazságot következetesen „relativizálni” fogja. Kulcsszavai, élet-mottói lesznek a „tolerencia”, a „másság”, s istene a szabad véleménynyilvánítás lesz, amin azt fogja érteni, hogy neki – mint igazságot ismerő különbnek – szabad véleményt mondani mindenről és mindenkiről, a másik pedig csak arról mondhat véleményt, amiről szabad...

Amióta az ember közösségben él, azóta konfliktusban van az igazsággal. Mindig vannak, akik tudni vélik, hogy mi az igazság: aktuálpolitikában, a világgazdaságban, de még a történelmi események végső okait is tudni vélik. Az ilyen „besserwissereket” (mindentudókat) különös arroganciájukról ismerhetjük fel. Ők azok, akik hangosan mondogatják a magukét, akik párbeszéd helyett folyton közbevágnak, akik nem képesek érzelmeiket uralni. A tényekkel nem tudnak mit kezdeni – ha azok véletlenül eljutnak a fülükön túlra is. Gondolatvilágukat a dogmatikus érvelés, a részletekbe menő törvényeskedés jellemzi. Aztán legvégül megtörténik az, amire egyetlen jóérzésű ember sem mer gondolni: a rosszra azt mondják, hogy jó, a sötétségre, hogy az a világosság, s a hazugságról azt állítják fennhangon: „Ez az igazság!” Az igazság persze mégiscsak az, hogy igazság csakis egy van, s az az Istené... S mivel az idő is az Istené, ezért idővel minden kiderül! Minden napvilágra kerül egyszer – ahogyan ezt már Salamon király is többször megfogalmazta bölcsesség-gyűjteményében.

Ézsaiás próféta azt mondja: *„Jaj azoknak...”* – akik, mást állítanak, mint ami a valóság! Nem mondja, hogy majd egyszer, valamikor a távoli jövőben jön el a büntetés, amitől jajgatnak az emberek. A „jajnyomorúság” már most is itt van azok számára, akik erfoldultak az Istentől, s így a valóságtól is...

Az életünknek jól elkülöníthető szakaszai vannak, ahogyan egy esztendő is évszakokból áll. Nem lehet azt mondani, hogy a fa csak tavasszal és nyáron él, s ez az Élet. Az életnek a titka, hogy a Télben is „él“-et van. Hitünk ‘krisztusos’ titka, hogy a halálban is életünk van, mert a *Három-Egy-Isten* mindenütt jelen van szeretetével, amely elhív mindannyiunkat, s megtart minket akkor is, ha a körülöttünk lévő embervilág igazságtalan...

Uram! Te vagy az út, az igazság és az élet... Add, hogy Veled járhassak, s igazságod által élhessek! Ámen

Olvasd, linkeld!
Vidd el az otthonmaradtaknak!
Itt olvashatóak a korábbiak:
http://tata.lutheran.hu/ujsag_hirlevelek.htm

ÖNARCKÉP 2016-BÓL

Sorsát alázattal élte
Ne lesd mikor hullik térdre
Ha ki nem nyílna tavaszra
Arca öregasszony arca
Álmában ugyan még méhe
Mintha utódokról regélne
Ám tudja száraz mellén
Csúfság csücsül renyhén
S apát mindehhez nem kíván
Merengve képzelni már
Ezernyi kudarca át nem írva
S vénülő törődött arccal
Érzelmei kút-mélyében
Sok pocsékolt kegyelmében
Saját hűlt helyét vizsgálva
Könnybarázdáiból egy-egy
Tiszta könnycsepp ha kihull
Ifjonti dacos hajlamával
Néha még ifjúsága megújul
De arca öregasszony-arc
Bele-nyomva sok-sok kudarc
Tükrén a góliátoknak szánt
Dávid-i teóriák
Melyekből kiutat soha
Csak eget lát mást túl se tova
S nem számítva semmi egyébre
Csak orvosi elismerésre
Betudja magának é r d e m ü l
Hogy mindebbe bele nem őrül
Képén halovány szignó-karc
Arca öregasszony-arc
Valaha Teremtőjétől kapta
Hogyan is búsulna miatta

H. Túri Klára

Fotó: Gerecsei Zoltán

Rövid-hírek

September 19-én Pusztamaróton *Fehér Tamás* (ev.) és *Imeli Renáta* (róm.kat.) testvéreink Isten előtt házasságot kötöttek. Az esketési igehirdetés alapigéje a *Prédikátor 4,9-12* volt, a liturgia zenei részét gitárkísérettes énekekkel az ifjú pár barátai szolgáltatták. Az ÚRIsten megtartó kegyelme és gazdag áldása kísérje őket közös életútjukon!

Nem is csoda...

Egy farmer elhagyja a bibliáját a mezőn, s igencsak szomorkodik. Három nap múlva megjelenik nála egy tehén, szájában a Biliával.
– *Istenem, csoda történt!* – kiált a farmer.
– *Nem igazán* – mondja a tehén – *a borító belső oldalán benne volt a neved!*

Dorgálás

Maga minden este részegen megy haza! – korholja a falu plébánosa Józsi bácsit – *Nem bántja a lelkiismerete?*
– *Az nem, csak a feleségem...*

Imádság esőért

Nagy a szárazság az egész vidéken. Mari néni babot küld az unokájával a plébánosnak, hogy imádkozzon az esőért.
A pap a következőt üzeni vissza:
– *Mondd meg fiam öreganyádnak, hogy küldjön egy kis bort is, mert ettől szél lesz, de eső nem!*

A hit kísértése...

Az ügyvéd haldoklik a kórházban, és amikor egy barátja meglátogatja, éppen a Bibliát lapozgatja kétségbeesetten.
– *Hát te meg mit csinálsz?* – kérdezi a barát. Mire az ügyvéd:
– *Joghézagok után kutatok...*

Szeretet és humor

Egy öreg arab már 40 éve New York közelében lakik. Szeretne a kertjében krumplit ültetni, de egyedül van, öreg és gyenge. A fia Párizsban tanul. Ír neki egy emailt a gondjáról: *'Kedves Fiam, Ahmed. Nagyon szomorú vagyok, mert nem tudok a kertemben krumplit ültetni. Biztos vagyok benne, hogy ha itt lennél, tudnál nekem segíteni a kertet felásni. Szeretlek. Atyád.'*
Másnap az öreg arab emailt kap a fiától: *'Kedves Apám. Ne nyúlj a kerthez. Ott rejtettem el a „dolgot“. Én is szeretlek. Ahmed.'*
Másnap hajnali 4-kor jön az arabhoz a Hadsereg, az FBI, CIA, a Ranger-ek és Nemzetbiztonsági Hivatal is. Átkutatják a házat és felássák az egész kertet is, minden milliméter átkutatnak, de semmit sem találnak. Csalódottan távoznak. Másnap az öreg arab újra emailt kap a fiától: *'Kedves Apám! Remélem mostanra már fel van ásva a kerted és ültethetsz bele krumplit. Sajnos csak ennyit tudtam tenni érted. Szeretlek. Ahmed.'*
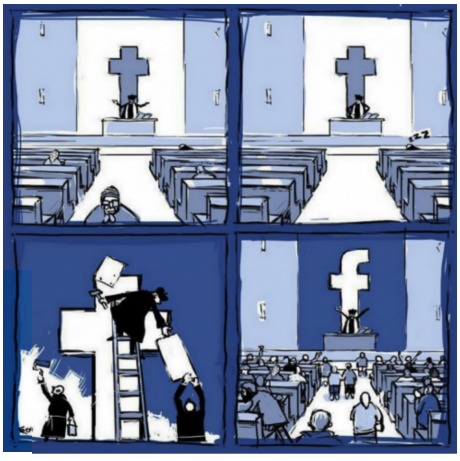
Fejlődés: „Egyház 2.0“